

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально–науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ

(ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Лада ШІРІНЯН

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо–професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Особливості фінансування суб'єктів підприємництва**

Виконав: здобувач 5 курсу, групи ЗФІ-5-4

_____ Варданян Георгій

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник: Шірінян Лада Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Наталія Кудренко

(ім'я та прізвище)

(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) незгодуваної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____

(підпис)

Київ – 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

/Лада ШІРІНЯН/

«___» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Варданян Георгій

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Особливості фінансування суб'єктів підприємництва

керівник проекту (роботи) Шірінян Л.В., д.е.н., проф.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «09» жовтня 2023 р. № 819-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 12 лютого 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи _____

підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, звітність комерційного банку, статистичні данні, законодавча база.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Розділ 1. Теорія фінансування суб'єктів господарювання

Розділ 2. Аналіз фінансового стану та фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Розділ 3. Перспективи покращення фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Рис. 1.1. Суть, цілі, завдання та напрями фінансової діяльності підприємства, Рис.

1.3. Форми фінансування, табл. 2.1. Аналіз динаміки реалізації послуг ТОВ «МІЛК БАР», табл. 2.2. Аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «МІЛК БАР», тис.

грн, табл. 2.3. Аналіз динаміки фінансових показників ТОВ «МІЛК БАР», табл. 2.4.

Аналіз динаміки джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР» у 2020 р., табл. 2.7. Аналіз

АНОТАЦІЯ

Варданян Г. «Особливості фінансування суб'єктів підприємництва»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена особливостям фінансування суб'єктів господарювання.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі узагальнено теорію фінансування і фінансової діяльності суб'єктів господарювання, описано основні форми фінансування.

У другому розділі проведено аналіз фінансового стану та фінансування суб'єкта господарювання на прикладі ТОВ «МІЛК БАР»

У третьому розділі обґрунтовано перспективи покращення фінансування суб'єктів господарювання за рахунок залучення внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування.

Ключові слова: фінансування, фінансова діяльність, фінансові ресурси, оптимальна структура фінансування

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ	
ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
1.1. Сутність фінансування і фінансової діяльності суб'єктів господарювання.....	7
1.2. Основні форми фінансування	13
1.3. Методичні основи оцінки фінансування суб'єктів господарювання.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСУВАННЯ	
ТОВ «МІЛК БАР».....	28
2.1. Загальна характеристика та оцінка основних фінансових показників ТОВ «МІЛК БАР»	28
2.2. Аналіз динаміки і структури фінансування ТОВ «МІЛК БАР».....	39
2.3. Аналіз підходів до фінансування активів ТОВ «МІЛК БАР».....	45
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ	
ТОВ «МІЛК БАР».....	50
3.1. Ризики та проблеми фінансування ТОВ «МІЛК БАР».....	50
3.2. Резерви залучення внутрішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання.....	57
3.3. Перспективи залучення зовнішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання.....	62
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах існування різних форм власності та різних організаційно-правових форм господарювання актуальним постає вивчення питань фінансування суб'єктів господарювання. Від визначення та застосування правильних підходів до фінансування суб'єктів господарювання залежать можливості забезпечення безперебійної діяльності, можливості розвитку та недопущення банкрутства.

Склад і структура фінансування, що використовується суб'єктом господарювання, визначає багато аспектів не тільки фінансової, але й операційної, інвестиційної його діяльності, надає активну дію на кінцеві результати цієї діяльності. Склад і структура фінансування впливає на коефіцієнт рентабельності активів і власного капіталу, визначає рівень фінансової стійкості і платоспроможності та формує співвідношення ступеню прибутковості діяльності і ризику. При зміні форм і методів фінансування спостерігається зміна ринкової вартості суб'єктів господарювання, змінюється ціна акцій на фондовому ринку.

Теоретичні основи фінансування діяльності підприємств закладені Азаренковою Г. М., Аранчій В. І., Білик М. Д., Зятковським І. В., Поддєрьогіним А. М., Терещенком О. О. та продовжені Брунько П. В., Версаль Н. І., Макаренко Ю. П., Клименко Д. О., Свистун Л. А., та ін. Водночас можна констатувати певну неузгодженість між сучасними теоріями фінансування та традиційними моделями фінансування.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей фінансування суб'єктів господарювання.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**:

- дослідити сутність фінансування суб'єктів господарювання через фінансову діяльність,
- визначити основні форми фінансування та їх характеристики;

- визначити методичні основи оцінки фінансування суб'єктів господарювання у системі оцінки фінансового стану,
- надати загальну характеристику діяльності підприємства,
- провести аналіз фінансового стану суб'єкта господарювання,
- провести аналіз динаміки джерел фінансування та підходів до фінансування;
- ідентифікувати ризики та проблеми фінансування суб'єкта господарювання,
- визначити резерви залучення внутрішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання,
- обґрунтувати пропозиції щодо залучення зовнішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання.

Об'єктом дослідження є особливості фінансування суб'єктів господарювання.

Предмет дослідження – економічні відносини, які виникають під час фінансування суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аксіоматичний (опора на існуючі загальнотеоретичні положення); історичний метод (дослідження поглядів на природу фінансування суб'єктів господарювання); метод порівняння та узагальнення (здійснюється аналіз фінансового стану та фінансування у динаміці); метод формалізації (виділення форм фінансування суб'єктів господарювання); експертної оцінки (визначення заходів покращення фінансування).

Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі та нормативні акти України, підручники та посібники, наукові публікації з питань фінансування суб'єктів господарювання, публічна фінансова звітність суб'єктів господарювання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Сутність фінансування і фінансової діяльності суб'єктів господарювання

В умовах невизначеності зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання, підтримання на належному рівні необхідних для функціонування і розвитку фінансових, матеріальних, енергетичних та інших ресурсів, виникає необхідність вивчення у першу чергу підходів до фінансування. Оскільки фінансові ресурси є первинними під час утворення суб'єктів господарювання і лише за їх рахунок формуються матеріальні ресурси у вигляді основних засобів та сировини для виготовлення продукції, залучаються фахівці та адміністративний персонал. Кожний суб'єкт господарювання потребує раціонального використання сформованого фінансування, що визначає прибутковість діяльності, яка, у свою чергу, залежить від своєчасності та повноти фінансового забезпечення фінансово-господарської діяльності, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання й інших факторів.

Для ретельного дослідження фінансування суб'єктів господарювання необхідно уточнити питання сутності фінансування. Для сучасної економічної теорії та теорії фінансів характерним є відсутність єдиного підходу до визначення сутності та характерних особливостей фінансування підприємств як економічної категорії. Такий висновок робить П. В. Брунько [1]. У рамках дослідження було проаналізовано підходи вітчизняних та зарубіжних науковців, інформаційних ресурсів [2-8] до питання фінансування підприємств (додаток А). Окрім власне сутності поняття, доцільно виокремити особливості даної економічної категорії, які впливають на функціонуванні суб'єктів господарювання.

За своїм економічним змістом поняття «фінансування» досить близьке до поняття «фінансове забезпечення» [9]. Фінансування вчені розуміють «виділення коштів на розвиток певної діяльності» [9].

Розширений підхід (підхід Щербань О.Д., Коновал А.В.) до терміну «фінансування» полягає у такому:

– «характеризує всі заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі, які включають мобілізацію фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів та майнових активів), їх повернення, а також відносини між підприємством та капіталодавцями, які з цього випливають (платіжні відносини, контроль та забезпечення)» [10, с. 555; 11, с. 182],

– «мобілізація підприємством необхідних для виконання поставлених перед ним планових завдань фінансових ресурсів» [10, с. 556],

– «комплекс заходів щодо формування та обслуговування капіталу підприємства» [10, с. 556],

– «процес утворення грошових коштів або в ширшому плані процес утворення капіталу фірми у всіх його формах» [10, с. 556],

– «сукупність форм і методів, принципів і умов фінансового забезпечення простого і розширеного відтворення; реалізація фінансового забезпечення потреби підприємства у капіталі» [10, с. 556],

– «покриття всіх витрат з рахунків фінансових ресурсів, що акумулюються суб'єктами господарювання й державою» [10, с. 556],

Так, Момот Т.В. наголошує на тісному зв'язку поняття «фінансування» та «фінансова діяльність підприємства». Науковець виділяє також фінансування як окрему категорію фінансового менеджменту [7, с. 12]. У такому випадку до фінансування суб'єктів господарювання необхідно відносити залучення капіталу, зв'язок з інвесторами, зв'язок з кредиторами, фінансову структуру капіталу, забезпечення поточної ліквідності та платоспроможності, управління розподілом та використанням прибутку, управління кредиторською заборгованістю та дивідендну політику. Інші вчені також наголошують на тісному зв'язку поняття «фінансування» та «фінансова діяльність підприємства».

Господарський кодекс України [12] визначає фінансову діяльність суб'єктів господарювання, як діяльність що включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування у сфері фінансів і страхування, тобто діяльність пов'язану з фінансовим посередництвом. П(С)БО [13] визначає фінансову діяльність суб'єктів господарювання, як діяльність яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства (який не є результатом операційної діяльності).

Терещенко О. О. вважає: «Фінансова діяльність, яку одночасно розглядають у вузькому та широкому значеннях. У вузькому значенні основний зміст фінансової діяльності полягає у фінансуванні підприємства (надходження власного капіталу із зовнішніх джерел, отримання позик, погашення позик, сплата дивідендів). У широкому значенні під фінансовою діяльністю розуміють усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням (збільшення вартості) та поверненням» [14]. На думку Коваль Н.І., «фінансова діяльність - це процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання з метою досягнення фінансово-економічних цілей. Вона включає цілеспрямоване управління грошовими потоками на підприємстві, генеруванням додаткової вартості, її збереженням та створенням умов для використання. Як вид діяльності вона призводить до змін в розмірі і складі капіталу і позикових засобів» [15]. Томашук І.О., Терещук С.М., Салькова І.Ю. вважають, що «фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємств і досягнення поставлених цілей, тобто практичної фінансової роботи» [16, с. 347]. Найчастіше вчені не розрізняють поняття «фінансування» та «фінансова діяльність підприємства».

Суть, цілі, завдання та напрями фінансової діяльності (рис. 1.1) визначають основні характеристики фінансування як процесу формування та ефективного використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, спрямованої на ефективне функціонування і розвиток у контексті з обраною фінансовою стратегією.

Рис. 1.1. Суть, цілі, завдання та напрями фінансової діяльності підприємства

Джерело: [17, с. 189]

Реалізація цілей і завдань фінансової діяльності відбувається у напрямках фінансового планування та прогнозування, аналізу і контролю господарської діяльності та оперативної (поточної) фінансово-економічної роботи. Різноманітність напрямів діяльності великих організацій приводить до

формування системи цілей. Так, структурам, орієнтованим на отримання прибутку, необхідно сформулювати цілі в таких напрямках діяльності, які стосуватимуться частки ринку, розробки нової продукції, підвищення якості послуг, підготовки і добору менеджерів, зростання соціальної відповідальності тощо. Натомість некомерційні організації формують цілі, які переважно зорієнтовані на соціальну відповідальність. Зазначимо, що будь-яка орієнтація, що визначається метою, пронизує всі наступні рішення керівників підприємств, організацій та установ. При цьому мета має бути поставлена для кожного виду діяльності, який, на думку компанії, є важливим і виконання якого вона буде контролювати.

Фінансування суб'єктів господарювання є цілеспрямованим процесом формування та ефективного використання фінансових ресурсів. У процесі формування та ефективного використання фінансування відбувається вирішення наступних завдань:

- виявлення найефективнішого джерела фінансування;
- визначення оптимального співвідношення джерел фінансування відповідно до критеріїв, які визначає керівництво суб'єкта господарювання пріоритетними;
- забезпечення прибутковості фінансово-господарської діяльності та недопущення перевищення витрат на формування фінансових ресурсів над прибутками від використання фінансових ресурсів;
- налагодження взаємовигідних відносин з постачальниками, субпідрядниками та інвесторами щодо надання товарів, послуг та фінансових ресурсів;
- забезпечення безперервного фінансування фінансово-господарської діяльності та забезпечення безперервності діяльності, недопущення порушення виробничого циклу через відсутність фінансування суб'єкта господарювання;
- встановлення та реалізація стратегічних, тактичних та оперативних цілей розширеного відтворення;

- досягнення та дотримання оптимальних значень показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання;

- налагодження і реалізація на постійній основі фінансового планування та прогнозування, аналізу та контролю виробничо-господарської діяльності тощо.

На постановку цілей формування та ефективного використання фінансування суб'єкта господарювання впливає різноманіття факторів, які за своїм складом можуть бути поділені на такі групи:

- наміри і бажання суб'єктів управління підприємства (акціонерів, учасників, інших власників і топ-менеджерів);

- можливості суб'єкта господарювання та її структурних підрозділів, а також загальна організаційна культура;

- стан зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, в тому числі макроекономічні фактори, соціальні і політична нестабільність, корупція, обмеження нерезидентів на володіння корпоративними правами та ін..

Від якості і зваженості постановки цілей формування та ефективного використання фінансування значною мірою залежить ефективність фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Тому до якості цілей висувуються підвищені вимоги, найважливіші з них такі:

- конкретність і вимірюваність щодо формування та ефективного використання фінансування, всі наміри формування фінансування повинні мати грошовий (гривневий, доларовий) еквівалент ;

- досяжність (відповідність можливостям суб'єкта господарювання та станові зовнішнього середовища);

- значущість (підвищений інтерес та їх важливість для власників підприємства, суб'єктів управління і персоналу в цілому);

- сполучність (взаємозв'язок усіх цілей суб'єкта господарювання та її структурних підрозділів, в тому числі прямий зв'язок з обсягами фінансування);

- повнота (охоплення цілями всіх напрямів фінансової діяльності суб'єкта господарювання та всіх її структурних підрозділів).

Отже, фінансування суб'єктів господарювання – це залучення фінансових ресурсів суб'єктом господарювання шляхом використання оптимального співвідношення різних фінансових джерел, з метою забезпечення ефективної діяльності.

1.2. Основні форми фінансування

Фінансування суб'єктів господарювання може приймати різні форми, які класифікують за допомогою різних критеріїв. У науковій літературі поширеними є наступні критерії класифікації форм фінансування підприємств:

- залежно від цілей фінансування [1, с. 70];
- за джерелами надходження капіталу [1, с. 70];
- за правовим статусом капіталодавців щодо підприємства [1, с. 70].

Структурно-логічні взаємозв'язки між окремими формами фінансування суб'єктів господарювання наведені на рис. 1.2. у формі матриці.

Статус інвестора Джерела фінансування	Позичковий капітал	Власний капітал	Реструктуризація активів
Зовнішнє	Банківські, комерційні позички	Часткове фінансування (внески учасників та засновників)	Дезінвестиції
Внутрішнє	Забезпечення наступних витрат і платежів	Нерозподілений прибуток	Амортизаційні відрахування

Рис. 1.2. Матриця форм фінансування

Джерело: [1, с. 70; 10, с. 555]

Залежно від цілей фінансування виокремлюють такі його форми:

– фінансування при заснуванні підприємства, коли кошти вносяться власниками суб'єкта господарювання під час застосування та визначаються у статутних документах. Фінансування при заснуванні підприємства набуває форми

zareєстрованого капіталу, емісійних різниць та додаткового капіталу. Фінансування при заснування підприємства визначається відповідно до таких вимог: відповідність законодавчим передумовам щодо мінімального розміру (мінімальний розмір статутного капіталу акціонерних товариств має становити 200 мінімальних заробітних плат, і ця вимога поширюється однаково на публічні і приватні акціонерні товариства [18], мінімальний розмір статутного капіталу банків повинен становити 200 млн грн [19], мінімальний розмір статутного капіталу страхових компаній 1 млн євро та 2 млн євро, якщо власники не мають достатнього розміру коштів мають можливість реєструвати організаційно-правову форму як товариство), розмір має відповідати інтересам учасників, статутний капітал повинен відповідати запланованим цілям засновників;

– фінансування на розширення діяльності та спрямування фінансових ресурсів на придбання основних засобів, розширення технологічних можливостей, проте такий напрям фінансування потребує уточнення за підходами інших вчених (Свистун Л. А. [9]);

– рефінансування через фінансування здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, підвищенню ефективності виробництва, збільшенню обсягів випуску продукції та повному або частковому задоволенню вимог кредиторів;

– санаційне фінансування, тобто фінансування заходів щодо відновлення платоспроможності боржника з метою запобігання банкрутству боржника шляхом вжиття організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів.

Фінансування залежно від цілей може бути на забезпечення поточної діяльності або інвестиційно-інноваційного розвитку. Свистун Л. А. виключно для цілей фінансування поточної діяльності та простого відтворення, безперебійної діяльності, простого відтворення рекомендує використовувати страхові суми відшкодування збитків; іммобілізовані надлишки основних та оборотних активів, товарний кредит та факторинг [9]. Для цілей фінансування розширеного

відтворення; експансії на відповідних ринках; нарощування обсягів виробництва та реалізації, освоєння нових видів діяльності, продукції рекомендовано використовувати залучення коштів на фінансування проекту шляхом випуску акцій, надання позик на впровадження нових технологій, залучення інвестиційних кредитів, грантового фінансування від міжнародних фінансових організацій, венчурного фінансування та краудфандингу [9]. Одночасно для фінансування поточної та інвестиційної діяльності можуть застосовуватися чистий прибуток, амортизаційні відрахування, бюджетна часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, кредити, у тому числі мікрокредити, для започаткування і ведення власної справи, банківські кредити, облігаційні позики, лізинг, фінансування проектів від ЄБРР, ЄІБ, НУФ, міжнародних та регіональних банків розвитку, фінансування проектів за участю експортно-кредитних агентств (ЕКА) та ін., підтримка інноваційних підприємств та стартапів від ЄС, ЄБРР, ЄІБ, НУФ, міжнародних та регіональних банків розвитку. Повний перелік джерел та форм фінансування поточної діяльності та інвестиційно-інноваційного розвитку наведено у додатку Б.

За джерелами мобілізації фінансових ресурсів розрізняють зовнішнє та внутрішнє фінансування; за правовим статусом інвесторів – власний капітал і позичковий капітал. На рис. 1.3 наведено розподіл фінансування за формами. Власний та позичковий капітал може бути мобілізований із зовнішніх та внутрішніх джерел відносно суб'єкта господарювання.

Власний капітал суб'єкта господарювання може бути сформований за рахунок внесків власників або шляхом реінвестування заробленого чистого прибутку, формування резервного капіталу та додаткового капіталу, не зареєстрованого як статутний капітал. В іноземних літературних джерелах фінансування за рахунок нерозподіленого (реінвестованого) прибутку та амортизаційних відрахувань досить часто позначають також як самофінансування.

Таким чином, власний капітал виступає економічною основою як започаткування, так і наступного функціонування суб'єкта господарювання. Відповідно, до особливостей діяльності суб'єктів господарювання,

зареєстрований капітал формується одноразово або декілька разів за час функціонування.

Рис. 1.3. Форми фінансування

Джерело: [10, с. 555]

Розмір статутного капіталу акціонерного товариства може збільшуватися шляхом підвищення номінальної вартості акцій або додаткової емісії акцій існуючої номінальної вартості, що обмежує способи формування статутного капіталу. Рішення про збільшення розміру статутного капіталу та внесення відповідних змін до статуту акціонерного товариства приймається загальними зборами, що. Тоді як реінвестування заробленого чистого прибутку, формування резервного капіталу може відбуватися щорічно. Для більшості суб'єктів господарювання сума зареєстрованого (статутного) капіталу є незмінною у довгостроковому періоді, а сума нерозподіленого прибутку змінюється щорічно. Найпоширенішим джерелом фінансового забезпечення є прибуток, оскільки є

джерелом задоволення інвестиційних потреб, створення резервного фонду, виплат власникам дивідендів чи інших платежів. Переваги власного капіталу є потрібно визначати у контексті кожного окремого суб'єкта господарювання, але для більшості з них є забезпечення контролю над підприємством, менша вартість залучення капіталу та менша вартість оформлення, рівень трансакційних витрат (особливо для товариств з обмеженою відповідальністю, для акціонерних товариств трансакційні витрати збільшуються через необхідність реєстрації випусків акцій у електронних системах Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, зберігання у депозитаріях тощо), вищий рівень надійності з точки зору клієнтів та кредиторів, оскільки відсутність або малий розмір власного капіталу вказує на відсутність платоспроможності і кредитоспроможності. За Законом України «Про акціонерні товариства»: «якщо чисті активи акціонерного товариства, за даними останньої річної фінансової звітності, становлять менше 50% розміру зареєстрованого статутного капіталу або знизилися більш як на 50% порівняно з тим самим показником станом на кінець попереднього року, наглядова рада або рада директорів товариства протягом трьох місяців з дати затвердження такої фінансової звітності зобов'язана здійснити всі дії, пов'язані з підготовкою і проведенням загальних зборів, до порядку денного яких включаються питання про заходи, які мають бути вжиті для покращення фінансового стану товариства, про зменшення статутного капіталу товариства або про ліквідацію товариства, а також про розгляд звіту виконавчого органу за наслідками зменшення власного капіталу товариства та затвердження заходів за результатами розгляду зазначеного звіту» [18]. Особливістю власного капіталу за більшістю організаційно-правовими формами є наявність нормативного регулювання і регламентування складу і структури власного капіталу.

Внутрішні і зовнішні користувачі фінансової інформації про власний капітал задовольняються даними розділу 1 пасиву балансу за показниками:

- зареєстрований (пайовий) капітал,
- внески до незареєстрованого статутного капіталу,
- капітал у дооцінках,

- додатковий капітал (емісійний дохід, накопичені курсові різниці),
- резервний капітал,
- нерозподілений прибуток [21].

Інші переваги внутрішніх джерел фінансування наведені у табл. 1.1. Проте фінансування за рахунок власних джерел може мати і недоліки, коли відсутність власного фінансування гальмує розвиток суб'єкта господарювання, знижує ліквідність та є обмеженими відповідно до наявних вільних фінансових ресурсів у власників, а також обмеженими відповідно до намірів на тривалий термін відмовитися від власних фінансових ресурсів.

Таблиця 1.1

Переваги та недоліки використання внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування суб'єктів господарювання

Переваги	Недоліки
Внутрішні джерела фінансування	
<ul style="list-style-type: none"> • Вища швидкість мобілізації. • Збереження контролю над підприємством. • Зниження ризику поширення конфіденційної інформації. • Менша вартість оформлення та рівень трансакційних витрат. • Вищий рівень надійності з точки зору клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження ліквідності фінансових ресурсів внаслідок вкладення в активи. • Виключно внутрішня відповідальність та контроль. • Обмеженість обсягів залучення. • Низька ефективності використання внаслідок неочевидної вартості. • Зв'язування ресурсів на тривалий термін. • Зменшення резервів незапланованого фінансування
Зовнішні джерела фінансування	
<ul style="list-style-type: none"> • Потенційно більший обсяг. • Наявність спеціалізованого зовнішнього контролю. • Ефект фінансового левериджу. • Диверсифікація ризиків. • Скорочення термінів зведення об'єктів 	<ul style="list-style-type: none"> • Ризик втрати контролю над підприємством. • Витрати на страхування, аудит, обґрунтування, комісійні, тощо. • Складність залучення. • Залежність від зовнішніх контрагентів-кредиторів. • Ризик поширення конфіденційної інформації. • Зниження репутації в разі затримки розрахунків з підрядниками

Джерело: [1, с. 70]

Позиковий капітал є альтернативою власному капіталу та формується у ході діяльності підприємства, після повної сплати статутного капіталу. Наприклад, «емісія корпоративних облігацій здійснюється юридичними особами тільки після

повної сплати внесків до свого статутного капіталу» [20], подібні обмеження існують щодо кредитування та інших позикових операцій. Позиковий капітал умовно поділяють на позикове фінансування, що має внутрішнє походження і позикове фінансування, що має зовнішнє походження. До внутрішніх джерел формування позичкового капіталу можна віднести: нараховані майбутні витрати та авансові платежі від покупців; доходи майбутніх періодів, поточні забезпечення для виконання зобов'язань, довгострокові забезпечення для виконання довгострокових зобов'язань, відстрочені податкові зобов'язання. До зовнішніх джерел формування позичкового капіталу доцільно віднести: банківські довгострокові та короткострокові кредити; кредити держави та міжнародних фінансових організацій, що активно популяризуються у 2023-2024 рр., корпоративні облігації та цільові корпоративні облігації, конвертовані корпоративні облігації; кредиторську заборгованість за товари та послуги; заборгованість за розрахунками (з бюджетом, з оплати праці, з фондами соціального страхування). Найбільш традиційним джерелом позикового фінансування поповнення виступає банківське кредитування.

Перевагами зовнішнього фінансування є потенційно більші обсяги залучення, оскільки банківська система та фондовий ринок мають більший фінансовий ресурс ніж власник або власники суб'єктів господарювання, посилений контроль за діяльністю суб'єкта господарювання з боку кредиторів, що має наслідком контроль за цільовим використанням позикового фінансування, ефект фінансового левериджу та диверсифікації ризиків. Використання зовнішнього фінансування та виключно позикового фінансування може призвести до втрати контролю над підприємством, додаткові трансакційні витрати та фінансові витрати, які мають додаткове фінансове навантаження на доходи суб'єктів господарювання, додатковий ризик втрати репутації в разі затримки розрахунків з кредиторами тощо.

За терміном залучення фінансування може бути умовно постійним та складається з власних фінансових ресурсів, довгостроковим (середньо- і довгостроковий банківський кредит, випуск облігацій, фінансовий лізинг,

цільовий державний кредит), короткостроковим (кредиторська заборгованість, короткостроковий кредит, факторинг, комерційний кредит, овердрафт) [1, с. 69]. Для суб'єктів господарювання важливо формувати всі види фінансування, оскільки умовано постійні та довгострокові фінансові ресурси створюють передумови для фінансової стійкості суб'єктів господарювання, а короткострокові фінансові ресурси створюють передумови для забезпечення безперебійності діяльності та покриття поточних фінансових потреб.

Внутрішні і зовнішні користувачі фінансової інформації про позиковий капітал задовольняються даними розділу 2 та розділу 3 пасиву балансу за показниками:

- довгострокові зобов'язання (відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення, цільове фінансування),

- поточні зобов'язання (короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, товари, роботи, послуги, з бюджетом за податками, зі страхування, з оплати праці, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання) [21].

Крім основних форм фінансування можуть застосовуватися альтернативні форми фінансування: венчурне фінансування (обмін венчурного капіталу на частку у статутному фонді (пакет акцій) для забезпечення швидкого розвитку інноваційного підприємства), позики peer-to-peer (пряме залучення фінансових ресурсів від фізичних та юридичних осіб за допомогою онлайн-платформ, виключаючи участь традиційного фінансового посередника), краудфандинг (форма колективного фінансування, що дає можливість фізичним особам стати учасниками (інвесторами) спільного проекту), ресурси міжнародних організацій та фондів [22].

Фінансування суб'єктів господарювання передбачає залучення фінансових ресурсів в необхідному обсязі та шляхом використання оптимального співвідношення зовнішніх та внутрішніх джерел, з метою забезпечення

безперебійного процесу виробництва чи надання послуг, а також реалізації інвестиційно-інноваційного розвитку відповідно до потреб розширеного розвитку.

1.3. Оцінка фінансування суб'єктів господарювання

Оцінка фінансування суб'єктів господарювання відбувається за різними напрямками: оцінка динаміки і структури фінансування, оцінка джерел фінансування з розподілом за видами фінансування та іншими ознаками, визначення вартості фінансування.

Аналіз динаміки або горизонтальний аналіз фінансування проводиться з метою виявлення тенденцій позитивних і негативних змін у джерелах формування фінансових ресурсів за даними форми 1 фінансової звітності «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» як абсолютне та відносне відхилення розмірів фінансування на початок та на кінець досліджуваного періоду. Аналіз динаміки передбачає порівняння загального розміру фінансування (умовне позначення – Φ) та кожної позиції фінансування (умовне позначення – Φ_i) з попереднім періодом. Цей прийом використовується для оцінки зміни показників в динаміці. Для визначення абсолютної зміни показника (абсолютного відхилення) розраховується наступна величина:

$$\Delta\Phi = \Phi_1 - \Phi_0 \quad (1.1)$$

де Φ_1 , Φ_0 – відповідно значення показника загального фінансування у звітному і базисному періоді.

Показник загального фінансування визначається у формі 1 фінансової звітності «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» рядку 1900, тому формула зміни абсолютного відхилення наступна:

$$\Delta\Phi = \text{ряд. 1900 форма } I_1 - \text{ряд. 1900 форма } I_0 \quad (1.2)$$

Показники кожної позиції фінансування (умовне позначення – Φ_i) наводяться за власним капіталом – у рядках 1400, 1405, 1410, 1415, 1420, 1495, за довгостроковими позиковим фінансуванням – у рядках 1500, 1510, 1515, 1520, 1525, 1595, за короткостроковим позиковим фінансуванням – у рядках 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1660, 1665, 1690, 1695.

Для оцінки темпу зростання фінансування розраховується величина:

$$Tp(\Phi) = \Phi_1 \div \Phi_0 \times 100\% \quad (1.3)$$

Значення $Tp(\Phi)$ показує у скільки разів змінилося значення показника фінансування у звітному періоді порівняно з базисним.

Для оцінки відносної зміни значення показника розраховується темп приросту (зниження) $Tnp(\Phi)$ за формулою

$$Tnp(\Phi) = (\Phi_1 - \Phi_0) \div \Phi_0 \times 100\% = \Delta\Phi - \Phi_0 \times 100\% \quad (1.4)$$

Темп приросту (зниження) показує на скільки відсотків змінилося значення показника фінансування у звітному періоді порівняно з базисним.

$$Tnp(\Phi) = Tp(\Phi) - 1 \quad (1.5)$$

Аналіз структури (вертикальний аналіз) передбачає визначення структури фінансування з виявленням впливу кожної позиції звітності на результат в цілому. Для оцінки структури використовується формула:

$$C_i = \Phi_i \div \Phi \times 100\%, \quad (1.6)$$

де Φ_i – абсолютне значення i -ї складової фінансування, що входить до результативного показника;

Φ – абсолютне значення фінансування.

На думку фінансових аналітиків, аналіз структури фінансування проводять з метою визначення рівня залежності окремо від власників та окремо кредиторів, рівня ризикованості фінансування, рівня фінансової автономії (незалежності), рівня диверсифікованості джерел фінансування тощо. «Структура фінансування віддзеркалює політику фінансування підприємства і є непрямим свідченням майстерності і компетенції фінансового директора» [23, с. 79].

До складу показників структури капіталу відносять: коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів та інші показники.

Оцінка джерел фінансування базується на визначенні рівня самофінансування суб'єкта господарювання, рівня використання власного оборотного капіталу, забезпеченості власним оборотним капіталом, рівня використання робочого капіталу та забезпеченості робочим капіталом. Першим з показників є показник самофінансування, тобто фінансування діяльності суб'єкта господарювання за рахунок внутрішніх джерел фінансування, в тому числі чистого прибутку, амортизаційних відрахувань та приросту забезпечень. Коефіцієнт самофінансування визначається за формулою 1.7:

$$K_{cf} = (ЧП + АВ) \div (ДСП + ДСС + ДССn) \quad (1.7)$$

де $ЧП$ – чистий прибуток,

$АВ$ – амортизаційні відрахування;

$ДСП$ – потерба у фінансуванні виробничо-господарського потенціалу;

$ДСС$ – потреба у фінансуванні соціальних витрат;

$ДССn$ – потреба в грошових коштах на споживання [23, с. 86].

Рекомендоване значення коефіцієнта самофінансування – не менше 50%. Зростання показника свідчить про зростання рівня фінансування активів за рахунок власних внутрішніх джерел.

Чисельник цього показника розраховується за фактичними даними поточного періоду, складові ж знаменника є плановими показниками певного періоду в майбутньому. Тому формулу 1.8 можна використовувати лише у внутрішньому аналізі. За даними річної фінансової звітності рівень самофінансування у валових інвестиціях можна розрахувати за наступною формулою:

$$K_{cfi} = (ЧП+AB) \div \Delta IK \quad (1.8)$$

де IK – приріст інвестованого капіталу в підприємство протягом звітного періоду, розраховується за активом балансу шляхом додавання приросту нематеріальних активів за первісною вартістю, приросту основних засобів і незавершеного будівництва за первісною вартістю, приросту виробничих і товарних запасів [23, с. 86].

Рівень ефективності самофінансування залежить від структури загальних джерел формування фінансових ресурсів, від частки власного капіталу у джерелах фінансування та вагомості власного капіталу для фінансування всіх видів діяльності підприємства.

Але фінансування за рахунок власних джерел не завжди задовольняє повністю всі фінансові потреби, тому суб'єкту господарювання доцільно залучати інші види фінансування: з банківської системи, з фондового ринку, з державних цільових фондів і міжнародних фінансових фондів чи урядових організацій. Варіантами мобілізації фінансових ресурсів на ринку капіталу можуть бути: пайове фінансування у вигляді емісії акцій, боргове фінансування у вигляді емісії облігацій, банківське кредитування, бюджетне фінансування, взаємне фінансування господарюючих суб'єктів, фінансовий лізинг.

Джерелами фінансування потреби фінансування оборотних активів (засобів) суб'єкта господарювання може бути власний оборотний капітал, робочий капітал, позиковий капітал.

Власний оборотний капітал – частина власного капіталу суб'єкта господарювання, що використовується виключно для фінансування оборотних активів. Власний оборотний капітал розраховується як різниця між власним капіталом і необоротними активами.

$$BOK = BK - HA \quad (1.9)$$

де *BOK* – власний оборотний капітал,

BK – власний капітал,

HA – необоротні активи.

Показники власного капіталу та необоротних активів наведені у фінансовій звітності (форма 1 фінансової звітності «Звіт про фінансовий стан (Баланс)»), тому формула власного оборотного капіталу наступна::

$$BOK = \text{ряд. 1495 форма 1} - \text{ряд. 1045 форма 1} \quad (1.10)$$

Власний оборотний капітал фактично відображає вартість оборотних активів, яка фінансується виключно за рахунок власних джерел фінансування та необхідний для підтримання фінансової стійкості. Оптимальна сума власного оборотного капіталу індивідуальна для кожного суб'єкта господарювання і залежить від обсягів вкладення коштів у запаси, доцільність їх формування для забезпечення безперервної діяльності, швидкості оборотності запасів і дебіторської заборгованості, рівень залишків на поточних рахунках і депозитах. Нестача власного оборотного капіталу свідчить про нездатність до фінансування поточних фінансових потреб, в той час як значне перевищення власного оборотного капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне фінансування, про відволікання фінансування від інвестиційних потреб, від покращення фізичного і морального стану основних засобів, від інвестування у програмне забезпечення та придбання фінансових інвестицій.

Основними факторами, що впливають на розмір та динаміку власного оборотного капіталу є кошти від власників (акціонерів, учасників), фінансування отримане у формі прибутків, резервного капіталу, додаткового капіталу та вартість необоротних активів. Для оцінки ступеня забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом розраховують відносний показник – коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом, який розраховується як співвідношення власного оборотного капіталу і оборотних активів [23, с. 89]. Формула коефіцієнта забезпеченості власним оборотним капіталом наступна:

$$Kz_{BOK} = BOK \div OK = (BK - HA) \div OA \quad (1.11)$$

де BOK – власний оборотний капітал,

BK – власний капітал,

HA – необоротні активи,

OA – оборотні активи.

Формула коефіцієнта забезпеченості власним оборотним капіталом за даними фінансової звітності наступна:

$$Kz_{BOK} = (\text{ряд. 1495 форма 1} - \text{ряд. 1045 форма 1}) \div \text{ряд. 1195 форма 1} \quad (1.12)$$

Мінімальне значення коефіцієнта забезпеченості власним оборотним капіталом рекомендоване на рівні 0,1, тобто «у фінансуванні оборотних активів власного капіталу має бути не менше 10%» [23, с. 89].

Робочий капітал – частина власного капіталу та довгострокового позикового капіталу, що спрямовується на фінансування оборотних активів. Робочий капітал можна вважати розширенням розміру власного оборотного капіталу на суму довгострокових зобов'язань, якщо такі формуються суб'єктом господарювання. Робочий капітал можна визначати за двома підходами: як різниця між оборотними активами і поточними зобов'язаннями (формула 1.13), як сума власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань (формула 1.14).

$$PK = OA - ПЗ \quad (1.13)$$

де PK – робочий капітал,
 $ПЗ$ – поточні зобов'язання.

$$PK = BOK + ДЗ \quad (1.14)$$

де $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання.

Формули робочого капіталу за даними фінансової звітності наступна:

$$PK = \text{ряд. 1195 форма 1} - \text{ряд. 1695 форма 1} \quad (1.15)$$

$$\text{або } PK = \text{ряд. 1495 форма 1} - \text{ряд. 1045 форма 1} + \text{ряд. 1595 форма 1} \quad (1.16)$$

Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом – це відносний показник, що розраховується як співвідношення між робочим капіталом і оборотними активами:

$$K_{ЗPK} = PK \div ОК \quad (1.17)$$

Рекомендоване значення коефіцієнта забезпеченості робочим капіталом становить 0,75 – 1 [23, с. 89].

Поточний позиковий капітал – це відмінні від власного капіталу джерела фінансування, що включають короткострокові кредити банків та поточну заборгованість за довгостроковими кредитами, поточну кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, а також за різними видами розрахунками.

Таким чином, оцінка фінансування суб'єктів господарювання відбувається за різними напрямками: оцінка динаміки і структури фінансування за відносними

показниками (коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів), оцінка джерел фінансування з розподілом за видами фінансування (власний оборотний капітал, робочий капітал, поточний позиковий капітал) та іншими ознаками, визначення вартості фінансування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТОВ «МІЛК БАР»

2.1. Загальна характеристика та оцінка основних фінансових показників ТОВ «МІЛК БАР»

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження особливостей фінансування суб'єктів господарювання на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ «МІЛК БАР»). ТОВ «МІЛК БАР» зареєстроване у 2013 р., засновник: Козаченко А. Л. ТОВ «МІЛК БАР» входить до групи компаній Козаченка Л. та членів його родини. Суб'єкти господарювання групи працюють в різних сферах: торгівля, надання майна в оренду (ТОВ «Два молока»), фумігаційні роботи (ТОВ «Фуміком Україна»), ресторанний бізнес (ТОВ «Три молока», ТОВ «Френдлі ЕКО», ТОВ «Гуд Гьорл», ТОВ «Тейлс», ТОВ «Пінца №1»). ТОВ «Фуміком Україна» проводить роботи як в портах Рені та Ізмаїл, так і в портах Великої Одеси, надаючи послуги для експортерів зернового коридору. Також, спільно з турецькими партнерами, суб'єкти господарювання пропонували фумігацію зернових безпосередньо в Босфорі, що може значно вплинути на час проходження експорту. ТОВ «Фуміком Україна» проводить всі види фумігаційних та дезінсекційних робіт: фумігація загрузених та пустих складських і виробничих приміщень від шкідників запасів; фумігація зерна в елеваторах на потоці; фумігація зерна та зерно-бобової продукції в складських приміщеннях, вагонах-зерновозах, контейнерах і трюмах суден; дезінсекція складських та виробничих приміщень від шкідників (аерозольна обробка); дезінсекція зернової продукції на потоці; послуги по внесенню інгібітора; термообробтка та маркування дерев'яної тари згідно міжнародних вимог ISPM-15. Відповідно, власний капітал розподіляється між різними

суб'єктами господарювання та відбувається вкладення у ті суб'єкти господарювання, які забезпечують вищу прибутковість.

Перший заклад родини ТОВ «МІЛК БАР» був заснований у 2014 р. за рік після реєстрації юридичної особи. На сьогодні група закладів об'єднує такі ресторани у Києві як: Good Girl з соками холодного віджиму власного виробництва, Milk Bar TSUM з піцою та найкращою терасою міста на 7 поверсі центрального універмагу, корнери на Kyiv Food Market – Pasta&Focaccia з найсмачнішою пастою у місті та італійським «хлібом», Dogs&Tails з авторськими хот-догами, Milk Bar та Bakery&Breakfast з випічкою та сніданками відповідно.

З доступних сервісів, які пропонує ТОВ «МІЛК БАР»: доставка, торти на замовлення, весільні торти, організація кейтерингів, обслуговування корпоративних заходів, корпоративні подарунки.

Види діяльності ТОВ «МІЛК БАР»:

56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування (основний),

56.21 Постачання готових страв для подій,

56.29 Постачання інших готових страв,

56.30 Обслуговування напоями,

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна,

73.11 Рекламні агентства,

73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки,

93.29 Організування інших видів відпочинку та розваг.

В ТОВ «МІЛК БАР» близько 300 співробітників, що вказує на потужність товариства та масштабів діяльності. В 2022 р. відкрили нове потужне виробництво площею 1000 квадратних метрів і наразі компанія розвиває напрямок B2B.

Загально-організаційна структура ТОВ «МІЛК БАР» визначається напрямами діяльності товариства та складається з кількох закладів харчування (Milk Bar як базовий заклад товариства, Milk Bar KFM, Dogs&Tails KFM, MilkBar

Bakery, Milk Bar ЦУМ, Good Girl, Pasta & Focaccia by Milk Bar), які відрізняються за своїми основними концепціями (рис. 1.1).

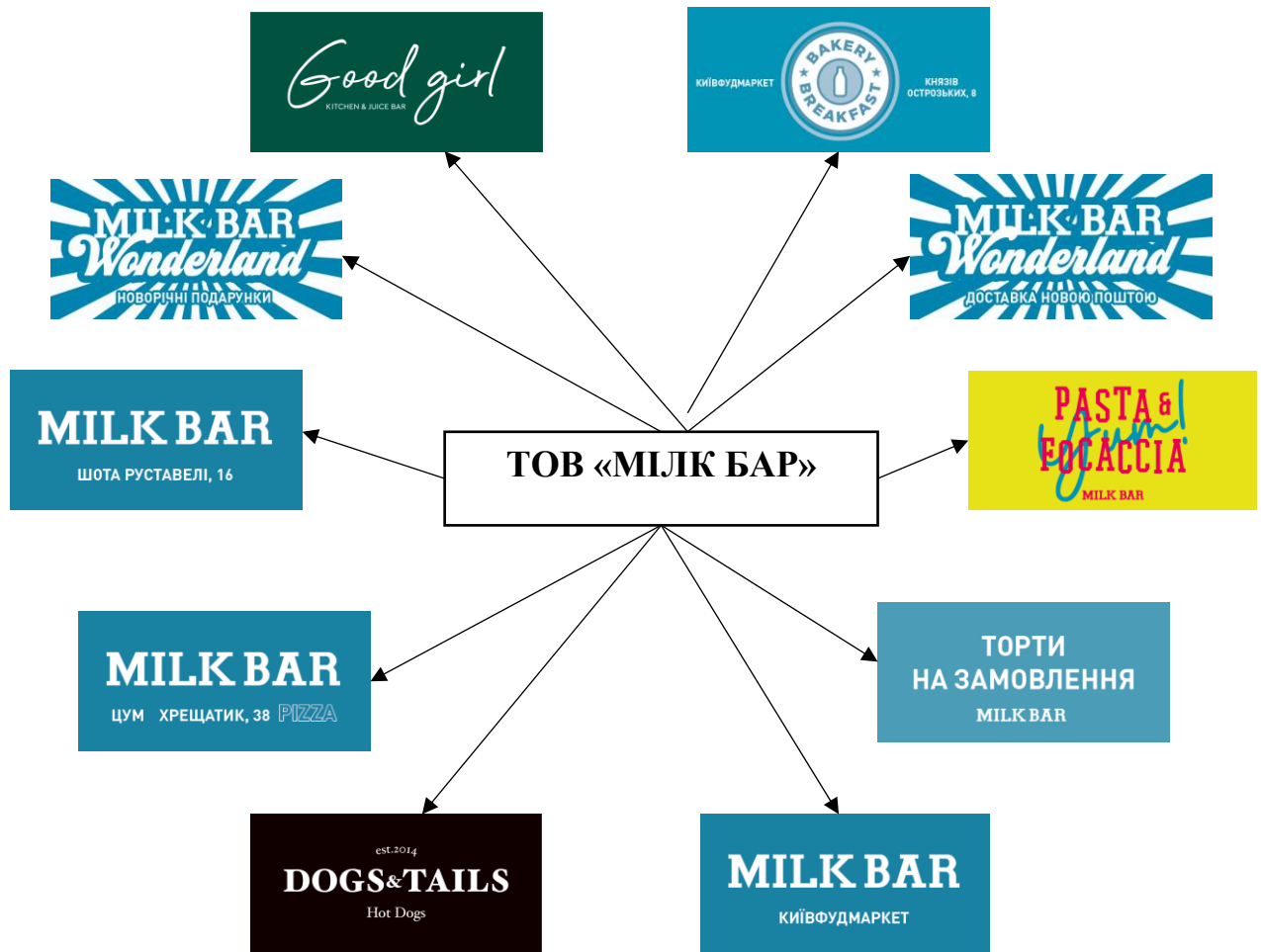

Рис. 1.1. Організаційна структура ТОВ «МІЛК БАР» за закладами

Джерело: складено на основі даних ТОВ «МІЛК БАР»

1. Milk Bar (адреса: вулиця Шота Руставелі, 16). Пропонує солодкі сніданки (сирники), солоні сніданки (MilkBar конструктор, хешбраун з пастромі, хешбраун з лососем та лабне), тости (авокадо тост, тост із лососем, мелт з пастромі, мелт Over Cheesy, мелт із тунцем), салати (салат із ростбіфом, салат із тунцем, салат з креветками та битим огірком, салат із халумі та горіховим соусом), супи, основні страви (дорадо з овочами, лабне та соусом васабі, пастуший пиріг, Milk Bar Burger, вафлі з куркою BBQ, вафлі з мортаделлою, крок-крок-мадам з качкою та сирним соусом бешамель, шніцель з індички, котлета по-київськи), сайди, десерти (Три молока, Три молока Baileys, Ананасове Парфе Baileys, Good Bears, Пиріг яблуко-меренга, Цукерки «Мій Київ»), випічка (Блонді, Марітоцці, Брауні,

Whoopie cookie), напої, торти на замовлення (Vanilla Dreams, Найдовший шоколадний, Victoria's Secret, Медівник, Торт "Києве мій"), чізкейки (англійський чізкейк, Coney Island, Crunch Nuts), ice cream, сувеніри.

2. Milk Bar KFM (вул. Князів Острозьких, 8). Пропонує десерти (Три молока, Три молока Baileys, Банановий пудинг, Парфе Pineapple Baileys, пиріг яблуко-меренга, глазуrowаний сирок), торти (Головний фісташковий торт, П'яний кавовий, Vanilla Dreams, Найдовший шоколадний, Victoria's Secret, Popcorn Unicorn, Twins Baby Vika, Наполеон, Twins Red Velvet, Медівник, Торт «Києве мій»), чізкейки (англійський чізкейк, чізкейк Coney Island, Crunch Nuts), цукерки, напої, мілкшейки, морозиво, special, торти на замовлення.

3. Dogs&Tails KFM (вул. Князів Острозьких, 8). Пропонує сніданки до 17, хот-доги (Tgif Set, Pastrami Dog, Hawaii Spice, Pulled Beef, New Yorker, Pablo Escobar, Hot Chicks, Cream Corn, Corn Dogs, Kids Hot Dog), гарніри та снеки (батат фрі з соусом на вибір, курячі стріпси з сметаною та соусом на вибір), напої.

4. MilkBar Bakery (вул. Князів Острозьких, 8). Пропонує bakery (шоколадний панетоне slice, класичний круасан, круасан з білим маком, мінікруасан супер шоколад, печиво брукіс, swirl маракуя-пудинг, блонді, чорничний мафін, лоаф лимоний, гранола by Good Girl), breakfast (класичний круасан з солоним маслом, флан лорен з індичкою, флан лорен з лососем, круасан з індичкою, круасан з ростбіфом, круасан шинка та крем-корн, круасан чотири сири, вівсянка з креветками, тост із лососем, авокадо тост, milk bar breakfast, трюфельний скрембл, вафлі з куркою BBQ, сирники три молока, сирники зі сметаною та медом, салат з креветками та битим огірком, салат з тунцем, салат з ростбіфом, мелт з тунцем, мелт з ростбіфом мелт over cheesy, гранола з йогуртом, чурос), напої, special (печиво для песиків).

5. Milk Bar ЦУМ (ЦУМ, вулиця Хрещатик, 38). Пропонує сніданки весь день (хеш браун з лососем та ланне, хешбраун з пастромі, капоната, крок-крок-мадам з качкою та сирним соусом бешамель, нордік з лососем, milk bar breakfast, авокадо тост, тост з авокадо крашем та лососем, сніданок з панкейками, сирники «три молока», сирники зі сметаною та медом, панкейки з кленовим сиропом),

десерти (Vanilla Dreams, Popcorn Unicorn, Victoria's secret, найдовший шоколадний, Києве мій, Twins Baby Vika, банановий пудинг, парфе key lime, пиріг яблуко-меренга, три молока, цукерки «Мій Київ», льодяник, канолі, брауні, кокосовий круасан, морквяний круасан, круасан фісташка-малина, мигдалевий круасан, англійський чізкейк, coney island, crunchy nuts, горіх кероб, цукерка малина baileys, wonder bears, good bears), напої, містер подушка, торти на замовлення.

6. Good Girl (вулиця Мечникова, 7). Пропонує сніданки цілий день, салати, закуски, основні страви, супи, десерти, take away.

7. Pasta & Focaccia by Milk Bar (вул. Князів Острозьких, 8). Пропонує focaccia (фокача з запеченим перцем та анчоусами, фокача з саямі, фокача з прошуто, фокача з мортаделю, фокача вітелло тоннато), focaccia per compagnia (фокача з запеченим перцем та анчоусами, фокача з саямі, фокача з прошуто, фокача з мортаделю, фокача вітелло тоннато), pasta (паста gravy, фазолеті з грибами та індичкою, папарделе з креветками, спагетті з морепродуктами, спагетті карбонара, тальятеле болоньезе, фузілі чотири сири, лазанья), равіолі (равіолі з телячими щічками і томатами, равіолі з рикотою та шпинатом), антипасті (антипасті вітелло тоннато, орзо з овочами), супи (суп томатний суп з білими бобами), десерти (тирамісу Baileys), напої.

Обсяг реалізації товарів і послуг визначається за наданими замовникам послуг стаціонарного чи мобільного харчування, організації відпочинку та розваг та реалізованою кондитерською і суміжною продукцією. ТОВ «МІЛК БАР» для діяльності володіє ліцензією №26550308202101311 з 01.04.2021 на роздрібну торгівлю алкогольними напоями.

Аналіз динаміки реалізації послуг та продукції проведено за допомогою базисних темпів зростання і приросту; ланцюгових темпів зростання і приросту (табл. 2.1). Порівняння обсягів реалізації товарів і послуг у 2019-2022 рр. вказує на зменшення доходів від реалізації. Найбільший базисний темп зменшення реалізації був у 2022 р. та становив 98,5% або 38 184,6 тис. грн. Це трактується таким чином: чистий дохід від реалізації у 2022 р. становив близько 1,5% від

доходу 2019 р. У 2020 р. чистий дохід був зменшений майже на половину, що було пов'язане переважно зовнішніми неекономічними факторами.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки реалізації послуг ТОВ «МІЛК БАР»

Період, рік	Показники, тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий
2019	38778,5						
2020	19888,7	-18889,8	-18889,8	51,3	51,3	-48,7	-48,7
2021	1693,8	-37084,7	-18194,9	4,4	8,5	-95,6	-91,5
2022	593,92	-38184,6	-1099,88	1,5	1,5	-98,5	-98,5

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

З 2020 р. діяли карантинні обмеження на діяльність закладів харчування у 2020 р. відповідно до Постанови КМУ «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 09.12.2020 р. № 1236 з наступними змінами і доповненнями [24]. У 2021 р. продовжувалися карантинні обмеження і дохід зменшився на 90% порівняно з попереднім роком. У 2022 р. під впливом війни та наближення воєнних дій до Києва, заборонаю на діяльність під час повітряних тривог дохід зменшився на 90% порівняно з попереднім роком. Преміальні заклади перебувають у найважчому становищі, оскільки їх цільова аудиторія здебільшого залишила Україну. Також спостерігається неоднорідність концентрації відвідувачів – у той час як в елітних ЖК залишилося до 50% мешканців, у старих житлових районах людей побільшало, оскільки заселені переселенцями з території України, де проводяться активні бойові дії. Традиційно найбільш «ресторанні» місця столиці – Поділ та район вулиці Ярославів Вал втрачають своїх відвідувачів.

За три квартали 2023 р. чистий дохід від реалізації становив 335,9 тис. грн, що менше від показника попереднього року та тенденція до зменшення доходу від закладів харчування зменшується. Товариство повинно шукати інші

альтернативні напрямки для розвитку бізнесу та діяльності, оскільки обставити воєнного часу не дають можливість забезпечувати розвиток бізнесу.

На підприємстві отримуються інші операційні доходи, які навіть перевищували чистий дохід від реалізації продукції та послуг у 2021 р. та 2022 р. Показники інших операційних доходів: 2019 р. – 809,9 тис. грн, 2020 р. – відсутні, 2021 р. – 10547 тис. грн, 2022 р. – 3670 тис. грн. За три квартали 2023 р. інші операційні доходи становили 1239,5 тис. грн, тобто перевищували чистий дохід від реалізації продукції та послуг у 4 рази. Спостерігається в 2020 р. відсутність інших операційних доходів. У 2021 р. збільшилися інші операційні доходи за рахунок надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. У цьому ж році найбільшим є і базовий темп зростання – 1302,3%. У 2022 р. відбувалося зменшення суми інших операційних доходів у 3 рази.

Одним із найважливіших показників, які характеризують роботу будь-якого підприємства, є вартість послуг та рівень витрат на їх надання. Від цього залежать фінансові результати роботи підприємства та його фінансовий стан. Показники фінансових результатів наведені у табл. 2.2.

Аналіз даних табл. 1.2 свідчить, що сума фінансових результатів у 2020 р. стала від'ємною та вказує на чисті збитки у розмірі 648,10 тис. грн. Чистий прибуток зменшався у 2021 р. з 390,60 тис. грн до 146,40 тис. грн. За три квартали 2023 р. сформовано чистий збиток у розмірі 112,7 тис. грн, що вказує на можливість забезпечити беззбиткову діяльність до кінця року або можливість збільшити чисті збитки.

Слід відмітити, що дохід від реалізації послуг зменшувався, зменшувалася і собівартість реалізованої продукції та послуг. Малі підприємства не розраховують валовий прибуток (ВП), тому визначимо валовий прибуток ТОВ «МІЛК БАР» самостійно: у 2020 р. – 11422,10 тис. грн, у 2021 р. – 1107,70 тис. грн, у 2022 р. – 303,60 тис. грн. Валовий прибуток ТОВ «МІЛК БАР» зменшився у 2021 р. майже у 10 разів, у 2022 р. зменшення валового прибутку становило 3,6 разів. За три квартали 2023 р. сформовано валовий прибуток – 171,2 тис. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «МІЛК БАР», тис. грн

Назва рядка	Код рядка за формою 2	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, тис. грн.			Темп зростання, %		
					2021-2020	2022-2021	2022-2020	2021-2020	2022-2021	2022-2020
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	19 888,70	1 693,80	593,9	-18194,9	-1099,9	-19294,8	8,52	35,06	2,99
Собівартість реалізованої продукції	2050	8 466,60	586,1	290,3	-7880,5	-295,8	-8176,3	6,92	49,53	3,43
Валовий прибуток		11 422,10	1 107,70	303,60	-10314,4	-804,1	-11118,5	9,70	27,41	2,66
Інші операційні доходи	2120		10 547,10	3 670,00	10547,1	-6877,1	3670	-	34,80	-
Інші операційні витрати	2180	10 942,70	11 476,20	4 621,70	533,5	-6854,5	-6321	104,88	40,27	42,24
Операційний прибуток (збиток)		479,40	178,60	-648,10	-300,8	-826,7	-1127,5	37,25	-362,88	-135,19
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19 888,70	12 240,90	4 263,90	-7647,8	-7977	-15624,8	61,55	34,83	21,44
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	19 412,40	12 062,30	4 912,00	-7350,1	-7150,3	-14500,4	62,14	40,72	25,30
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	476,3	178,6	-648,1	-297,7	-826,7	-1124,4	37,50	-362,88	-136,07
Податок на прибуток	2300	85,7	32,2		-53,5	-32,2	-85,7	37,57	0,00	0,00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	390,6	146,4	-648,1	-244,2	-794,5	-1038,7	37,48	-442,69	-165,92

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Операційний прибуток не визначається товариством у фінансовій звітності, нами визначено для ТОВ «МІЛК БАР».

Операційний прибуток формується на основі валового прибутку, що визначає ефективність ціноутворення на рівні основних послуг та кондитерських виробів, напоїв тощо. Операційний прибуток ТОВ «МІЛК БАР» становив у 2020 р. – 479,40 тис. грн, у 2021 р. – 178,60 тис. грн, у 2022 р. становив операційний збиток у розмірі 648,10 тис. грн. Водночас відзначено зменшення суми інших операційних доходів у 2022 р., що негативно вплинуло на операційний фінансовий результат та кінцевий фінансовий результат. Щодо інших операційних витрат, то зростання відзначено у 2021 р. та зменшення суми інших операційних витрат у 2022 р.

Показники аналітичної оцінки фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва узагальнені у додатку Г [25], що визначені у табл. 2.3. Аналіз майнового стану ТОВ «МІЛК БАР» вказує на коливання реальної вартості майна та зменшення у два рази. У 2020 р. коефіцієнт реальної вартості майна становила 0,7, тобто 70% всіх активів було профінансовано у придбання активів і запасів. У 2021-2022 рр. збільшувалися розміри дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної дебіторської заборгованості. Такий підхід до зміни активів можна пояснити не стільки внутрішньою політикою товариства, скільки збільшенням дебіторської заборгованості через погіршення стану платоспроможності у партнерів ТОВ «МІЛК БАР». Коефіцієнт реальної вартості майна вказує на досить не хорошу динаміку показників розвитку, оскільки активи зосереджувалися не в реальних активах, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності, а у заборгованості інших осіб. Інші показники майнового стану, фінансової стійкості будуть детально проаналізовані у п. 2.2 та 2.3.

Аналіз рентабельності вказує на рівень ефективності діяльності товариства, який зменшується за ресурсними показниками. Рентабельність активів або сукупного капіталу зменшилася у 2021 рр. на 4 в.п., але залишалася додатною.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки фінансових показників ТОВ «МІЛК БАР»

Показник	2020	2021	2022	Абсолютний приріст		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Аналіз майнового стану						
Власні оборотні кошти	-174	2686,1	2312,1	2860,1	-374	2486,1
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,70	0,47	0,38	-0,22	-0,10	-0,32
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	-0,07	0,74	0,82	0,81	0,09	0,90
Аналіз фінансової стійкості						
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,52	0,83	0,88	0,31	0,05	0,36
Чисті активи	2 785,20	4 598,40	3 526,60	1813,20	-1071,80	741,40
Коефіцієнт фінансової активності	0,94	0,21	0,14	-0,73	-0,07	-0,80
Коефіцієнт автономії	0,52	0,83	0,88	0,31	0,05	0,36
Аналіз рентабельності						
Рентабельність активів	0,07	0,03	-0,16	-0,05	-0,19	-0,23
Рентабельність власного капіталу	0,14	0,03	-0,18	-0,11	-0,22	-0,32
Рентабельність послуг	0,57	0,65	0,51	0,08	-0,14	-0,06
Рентабельність основної діяльності	1,35	1,89	1,05	0,54	-0,84	-0,30
Аналіз ліквідності та платоспроможності						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,05	0,04	0,04	-0,01	0,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,66	3,51	4,07	2,86	0,55	3,41
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,93	3,83	5,67	2,89	1,85	4,74
Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості						
Рівень дебіторської заборгованості	0,20	0,46	0,47	0,26	0,01	0,27
Рівень кредиторської заборгованості	0,16	0,02	0,02	-0,14	-0,01	-0,14

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР», додатку Г

У 2022 р. товариство отримало збитки, що становили 16% від загального капіталу або активів. Для показників рентабельності власного капіталу також характерне зменшення, наприклад, на 11 в.п. у 2021 р. та 21 в.п. у 2022 р. Зменшення рентабельності власного капіталу призвело до збитковості. Рентабельність товарів і послуг становила понад 50%, що вказує на досить високий рівень прибутковості навіть у 2022 р., коли різко зменшився попит на товари і послуги від ТОВ «МІЛК БАР». Визначеного рівня рентабельності понад 50% у 2022 р. було не достатньо для покриття інших операційних витрат та інших витрат, тому товариство отримало загальний збиток. Рентабельність основної діяльності зменшувалася. Можна зробити висновок, що на підприємстві відбувається зменшення доходів і зменшення витрат, проте результативність діяльності підприємства погіршилася до збиткової.

Аналіз ліквідності та платоспроможності вказує на наявність проблем з розрахунками, оскільки ТОВ «МІЛК БАР» має недостатній запас грошей та їх еквівалентів, тому що значення коефіцієнта становило від 0,01 до 0,04, що не достатньо для покриття поточних зобов'язань. Аналіз швидкої та поточної ліквідності показує, що у 2020 р. підприємство мало проблеми з швидкою та поточною ліквідністю. Завдяки збільшенню оборотних активів проблеми з швидкою та поточною ліквідністю були зменшені. Але основу оборотних активів становила дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги з рівнем 0,20 у 2020 р. та 0,46-0,47 у 2021 р. та 2022 р., відповідно. У 2020 р. рівень кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості були майже однаковими. Рівень кредиторської заборгованості у декілька разів менший від дебіторської заборгованості, що вказує на незбалансовану ділову активність та платіжну дисципліну.

З підсумками проведеного аналізу діяльності ТОВ «МІЛК БАР» у 2020-2022 р. можна виявити позитивні зміни: покращення ліквідності і платоспроможності, , негативні зміни: збитковість операційної діяльності та загальний збиток у 2022 р., зменшення рентабельності реалізації товарів і послуг, зменшення коефіцієнта реальної вартості майна, збільшення розмірів дебіторської

заборгованості та перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською заборгованістю.

2.2. Аналіз динаміки і структури фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Аналіз динаміки фінансування ТОВ «МІЛК БАР» характеризується такими показниками: 2020 р. – 5857,2 тис. грн, 2021 р. – 5549 тис. грн, 2022 р. – 4021,5 тис. грн. Спостерігається в 2020 р. збільшення абсолютного приросту джерел фінансування на 108,6 тис. грн, а темп базисного і ланцюгового приросту становив 8,6%. У 2021 р. базисний абсолютний приріст становив 155,1 тис. грн, а базисний темп приросту становив 2,9%. Показники динаміки ланцюгові зменшилися у 2021 р. на 308,2 тис. грн або 5,3%. Найбільше зменшення відбулося у 2022 р., абсолютне базисне зменшення становило 1372,4 тис. грн та абсолютне ланцюгове зменшення становило 1527,5 тис. грн. Темп приросту показує, що за 2022 р. підприємство втратило четверту частину джерел фінансування.

Джерела фінансування ТОВ «МІЛК БАР» формувалися з таких складових:

- зареєстрований (пайовий) капітал,
- нерозподілений прибуток,
- поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги,
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом,
- інші поточні зобов'язання.

ТОВ «МІЛК БАР» дуже обмежується у виборі джерел фінансування оскільки більшість методів фінансування не застосовані повністю відсутня співпраця з банківськими установами та фондовим ринком, бюджетом та міжнародними фінансовими організаціями.

Аналіз динаміки джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР» у 2020 р. (табл. 2.4) вказує на незначне їх зменшення з темпом зменшення – 7,9%. Зменшення джерел фінансування відбулося через вилучення 1003,2 тис. грн із нерозподіленого прибутку, проте у цьому році збільшено розмір статутного

капіталу. Поточні зобов'язання збільшилися на 976,5 тис. грн, що вказує на збільшення боргової залежності при зменшенні власного капіталу. Серед поточних зобов'язань збільшувалися інші поточні зобов'язання, коли поточна кредиторська заборгованість зменшувалася. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення підприємство не використовувало, чим обмежено фінансування розвитку мережі установ та розвитку товариства загалом.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР» у 2020 р.

Статті	Код рядка	2019 рік	2020 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп зростання, %	Темп приросту, %
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000,00	1 175,00	175	117,5	17,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 613,40	1 610,20	-1003,2	61,6	-38,4
Усього за розділом I	1495	3 613,40	2 785,20	-828,2	77,1	-22,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595					
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610					
товари, роботи, послуги	1615	837,9	385,2	-452,7	46,0	-54,0
розрахунками з бюджетом	1620	289,4	130,5	-158,9	45,1	-54,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	188,4	85,7	-102,7	45,5	-54,5
Інші поточні зобов'язання	1690	1 116,50	2 093,00	976,5	187,5	87,5
Усього за розділом III	1695	2 243,80	2 608,70	364,9	116,3	16,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700					
Баланс	1900	5 857,20	5 393,90	-463,3	92,1	-7,9

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Джерела фінансування у 2021 р. не змінилися за складом, але розмір джерел фінансування збільшився на 2,9% (табл. 2.5). Збільшення джерел фінансування на 2021 р. відбулося через збільшення власного капіталу на 65,1%. Серед джерел власного капіталу збільшувалися виключно нерозподілені прибутки.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР» у 2021 р.

Статті	Код рядка	2020 рік	2021 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп зростання, %	Темп приросту, %
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 175,00	1 175,00	0	100	0
Нерозподілений прибуток	1420	1 610,20	3 423,40	1813,2	212,6	112,6
Усього за розділом I	1495	2 785,20	4 598,40	1813,2	165,1	65,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595					
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610					
товари, роботи, послуги	1615	385,20	78,50	-306,7	20,4	-79,6
розрахунками з бюджетом	1620	130,50	158,00	27,5	121,1	21,1
Інші поточні зобов'язання	1690	2 093,00	714,10	-1378,9	34,1	-65,9
Усього за розділом III	1695	2 608,70	950,60	-1658,1	36,4	-63,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700					
Баланс	1900	5 393,90	5 549,00	155,1	102,9	2,9

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Поточні зобов'язання за товари роботи, послуги, інші поточні зобов'язання зменшувалися, але збільшилася заборгованість перед бюджетом за розрахунками

зі сплати податків. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення не застосовувалися, кредитами підприємство не користувалося, тобто не відбувалося якісного розвитку фінансування. Джерела фінансування у 2022 р. не змінилися за складом, але розмір джерел фінансування зменшився на 27,5%, абсолютне зменшення становило 1527,5 тис. грн (табл. 2.6). По-перше, відбулося зменшення власного капіталу через отримані збитки на нерозподілений прибуток зменшено на 1071,8 тис. грн. По-друге, зменшилися поточні зобов'язання.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР» у 2022 р.

Статті	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп зростання, %	Темп приросту, %
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 175,00	1 175,00	0	100	0
Нерозподілений прибуток	1420	3 423,40	2 351,60	-1071,8	68,7	-31,3
Усього за розділом I	1495	4 598,40	3 526,60	-1071,8	76,7	-23,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595					
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610					
товари, роботи, послуги	1615	78,50	43,8	-34,7	55,8	-44,2
розрахунками з бюджетом	1620	158,00	22,6	-135,4	14,3	-85,7
Інші поточні зобов'язання	1690	714,10	428,5	-285,6	60,0	-40,0
Усього за розділом III	1695	950,60	494,9	-455,7	52,1	-47,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700					
Баланс	1900	5 549,00	4 021,50	-1527,5	72,5	-27,5

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Було погашено частину зобов'язань за товари, роботи, послуги на 34,7 тис. грн, погашено частину зобов'язань перед бюджетом на 135,4 тис. грн та погашено частину поточних зобов'язань на 285,6 тис. грн.

За три квартали 2023 р. ТОВ «МІЛК БАР» мало такі зміни джерел фінансування:

- зменшення нерозподіленого прибутку до 1454 тис. грн та зменшення власного капіталу до 2629 тис. грн,
- збільшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги до 68,8 тис. грн,
- зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом до 8,6 тис. грн,
- збільшення інших поточних зобов'язань до 1006,7 тис. грн,
- збільшення поточних зобов'язань до 1084,1 тис. грн.

Отже, в 2020 р. спостерігається збільшення абсолютного приросту фінансування на 108,6 тис. грн, у 2021 р. базисний абсолютний приріст становив 155,1 тис. грн. Найбільше зменшення відбулося у 2022 р., абсолютне базисне зменшення становило 1372,4 тис. грн та абсолютне ланцюгове зменшення становило 1527,5 тис. грн. Темп приросту показує, що за 2022 р. підприємство втратило четверту частину джерел фінансування. Джерела фінансування ТОВ «МІЛК БАР» формувалися з таких складових: зареєстрований (пайовий) капітал, нерозподілений прибуток, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, інші поточні зобов'язання.

Аналіз структури джерел фінансування за допомогою фінансових коефіцієнтів наведено у табл. 2.7 (додаток Г2). Структура капіталу ТОВ «МІЛК БАР» далека від рекомендованої. Більшість показників мають відхилення від рекомендованих значень. Коефіцієнт фінансової стійкості повинен бути не менше 0,8, проте становив від 1,07 до 7,13. Так, позитивна динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості свідчить про підвищення цієї характеристики підприємства, але значення показника свідчить про переважання власного капіталу у декілька

разів. На нашу думку, потенціал позикового капіталу не використовується. Зростання коефіцієнтів фінансової стабільності та автономії свідчить про збільшення незалежності підприємства, яке сталося за рахунок власного капіталу.

Таблиця 2.7

Аналіз структури джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показник	Рекомендоване значення	2020	2021	2022	Абсолютний приріст		
					2021-2020	2021-2020	2021-2020
Коефіцієнт фінансової стійкості	не менше 0,8	1,07	4,84	7,13	3,77	2,29	6,06
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,7-0,9	0,52	0,83	0,88	0,31	0,05	0,36
Коефіцієнт фінансової незалежності	не менше 0,5	0,52	0,83	0,88	0,31	0,05	0,36
Коефіцієнт фінансової залежності	не більше 0,5	0,48	0,17	0,12	-0,31	-0,05	-0,36
Коефіцієнт фінансового ризику	менше 0,8	0,94	0,21	0,14	-0,73	-0,07	-0,80
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

У 2020 р. власного капіталу та фінансової незалежності і фінансової стабільності було не достатньо, у 2021-2022 рр. власного капіталу було достатньо. Про це також свідчить і коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів.

Отже, можна зробити висновок про позитивні зрушення в структурі джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР», підприємство має досить високий рівень власного капіталу та поточні зобов'язання у рази менші від власного капіталу. Але визначено, що коефіцієнт фінансової стабільності та коефіцієнт фінансової незалежності має однакові значення, а коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів дорівнював нулю через відсутність довгострокових зобов'язань. Для підприємства рекомендовано розглянути можливість залучення довгострокових кредитів для розвитку бізнесу, це покращить значення коефіцієнтів структури джерел фінансування.

2.3. Аналіз підходів до фінансування активів ТОВ «МІЛК БАР»

Проведемо оцінку підходів до фінансування активів ТОВ «МІЛК БАР» з визначення можливості самофінансування за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань на первісну вартість основних засобів і нематеріальних активів. Аналіз самофінансування (табл. 2.8) за даними фінансової звітності показує, що власні фінансові ресурси для фінансування поточної діяльності формувалися з чистого прибутку у 2020-2021 рр. та амортизаційних відрахувань, сукупно самофінансування становило 2175,60 тис. грн у 2020 р., 1938,9 тис. грн у 2021 р. та різко зменшилися до 312,10 тис. грн у 2022 р. Сформованого власного фінансування не вистачало для повного покриття потреби у фінансуванні виробничо-господарського потенціалу, який представлений основними витратами на діяльність закладів громадського харчування та організацію додаткових заходів і подій.

Таблиця 2.8

Аналіз самофінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показник	2020	2021	2022	Абсолютний приріст		
				2021-2020	2021-2020	2021-2020
Чистий прибуток, тис. грн	390,6	146,4	-648,1	-244,20	-794,50	-1038,70
Амортизаційні відрахування, тис. грн	1785	1792,5	960,2	7,50	-832,30	-824,80
Потреба у фінансуванні виробничо-господарського потенціалу, тис. грн	8 466,60	586,10	290,30	-7880,50	-295,80	-8176,30
Потреба у фінансуванні соціальних витрат, тис. грн	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Потреба в грошових коштах на споживання, тис. грн	10 942,70	11 476,20	4 621,70	533,50	-6854,50	-6321,00
Коефіцієнт самофінансування	0,11	0,16	0,06	0,05	-0,10	-0,05

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Коефіцієнт самофінансування на початок періоду становив 0,11, це трактується як наявність у підприємства 11% власних коштів для фінансування потреби у фінансуванні собівартості, відповідно на 89% покриття потреби підприємство повинно було змушено залучати зовнішні джерела фінансування. У 2021 р. стан самозабезпечення покращився виключно через зменшення об'ємів діяльності та зменшення потреби у фінансуванні. Коефіцієнт самофінансування у 2022 р. зменшився майже у три рази, і підприємству потрібно було забезпечити зовнішнє фінансування у розмірі 94%.

З табл. 2.9 видно, що підприємство змінює підходи до вибору форм і способів фінансування, які є альтернативними самофінансуванню за рахунок чистого прибутку і амортизаційних відрахувань.

Таблиця 2.9

Аналіз способів фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показник	2020	2021	2022	Абсолютний приріст		
				2021-2020	2021-2020	2021-2020
Власний оборотний капітал, тис. грн	-174	2686,1	2312,1	2860,1	-374,0	2486,1
Робочий капітал, тис. грн	-174	2686,1	2312,1	2860,1	-374,0	2486,1
Поточний позиковий капітал, тис. грн	2608,7	3636,7	2807	1028	-829,7	198,3
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,07	0,74	0,82	0,81	0,09	0,90
Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом	-0,07	0,74	0,82	0,81	0,09	0,90

Джерело: складено на основі фінансової звітності ТОВ «МІЛК БАР»

Визначено власний оборотний капітал ТОВ «МІЛК БАР». У 2020 р. власного оборотного капіталу підприємство не мало, тому що власний капітал становив 2785,2 тис. грн і вартість необоротних активів становив 2959,2 тис. грн. У 2021-2022 рр. власний оборотний капітал був присутній, але зменшився на 374 тис. грн. Показники власного оборотного капіталу коливалися і змінювалися.

Власний оборотний капітал необхідний для підтримання фінансової стійкості підприємства. Нестача власного оборотного капіталу у 2020 р. свідчить про нездатність підприємства вчасно погасити короткострокові зобов'язання. Значне перевищення власного оборотного капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства.

Зростання показника у 2021 р. є позитивним фактором, підвищує рівень забезпеченості поточної діяльності власними коштами, що знижує операційні ризики. Нестача власного оборотного капіталу призводить до необхідності використання позикових коштів для фінансування поточної діяльності, що призводить до зниження фінансової стійкості підприємства. Основними факторами, що впливають на розмір власного оборотного капіталу є отримані підприємством прибутки у 2020-2021 рр. чи збитки у 2022 р..

Робочий капітал ТОВ «МІЛК БАР» дорівнює власному оборотному капіталу, тому що підприємство не має довгострокових зобов'язань, що ми визначили як недолік системи фінансування у досліджуваному періоді. Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки здатне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування. Зниження величини робочого капіталу у 2022 р., крім погіршення фінансової стійкості, може говорити про ріст потреби в коштах.

Поточний позиковий капітал ТОВ «МІЛК БАР» включав поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, поточну кредиторську заборгованість за розрахунками з бюджетом, інші поточні зобов'язання. У 2020-2021 рр. позиковий капітал збільшувався на 364,9 тис. грн та 1028 тис. грн за ланцюговими показниками та 364,9 тис. грн та 1392,9 тис. грн за базисним показником. У 2022 р. за базисним показником позиковий капітал збільшився на 563,2 тис. грн, але за ланцюговим показником зменшився на 829,7 тис. грн або 22,8%.

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом дорівнював коефіцієнту забезпеченості робочим капіталом, оскільки власний оборотний капітал дорівнював робочому капіталу, та коливався від -0,07 до 0,82. Вважається,

що мінімальне значення коефіцієнта має складати 0,1, тобто у фінансуванні оборотних активів власного капіталу має бути не менше 10%. У 2020 р. підприємство зовсім не мало власного оборотного капіталу та значення коефіцієнта забезпеченості власним оборотним капіталом було від'ємним.

Зростання коефіцієнта у 2021-2022 рр. свідчить про збільшення спрямування власних коштів підприємства у фінансування поточної діяльності, що сприяє підвищенню мобільності оборотних активів.

В залежності від розподілу оборотних активів «існують різні підходи до фінансування оборотних активів:

- консервативний підхід передбачає, що фінансування основного і оборотного капіталу має відбуватися за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу;

- помірний підхід (компромісний) передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, а також постійна частина оборотних активів, а за рахунок короткострокового позикового капіталу має фінансуватися змінна частина оборотних активів. Такий підхід до фінансування забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства;

- агресивний підхід передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися лише необоротні активи, а всі оборотні активи повинні фінансуватися за рахунок поточних зобов'язань підприємства. Згідно з таким підходом до фінансування, підприємству необхідний мінімальний розмір власних фінансових ресурсів для здійснення поточної операційної діяльності, але зростає ризик втрати платоспроможності і фінансової стійкості» [23, с. 90].

У 2020 р. був відсутній власний оборотний капітал, тобто застосовано агресивний підхід, тому що рахунок власного і довгострокового позикового капіталу фінансувалися лише необоротні активи, а всі оборотні активи повинні фінансуватися за рахунок поточних зобов'язань підприємства. У 2021-2022 рр. підхід змінено на помірний (компромісний) підхід, коли за рахунок власного і

довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, а також постійна частина оборотних активів.

Власний оборотний капітал і робочий капітал підприємства суттєво зросли протягом 2021 р., що свідчить про збільшення рівня фінансування основної діяльності власними коштами, і, відповідно, про зменшення операційних ризиків. Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом був вищим за рекомендоване нормативне значення починаючи з 2021 р. і зростав протягом 2022 року, коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом демонструє позитивну динаміку, що свідчить про підвищення ефективності політики фінансування оборотних засобів. Можна зробити висновок, що підприємство дотримується консервативного підходу у фінансуванні активів у 2021-2022 рр. проти агресивного підходу у 2020 р.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ТОВ «МІЛК БАР»

3.1. Ризики та проблеми фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Діяльність підприємств, в тому числі і малих, неможлива без належного фінансування, яке перебуває під впливом багатьох факторів. Основними проблемами з якими зіткнулися ресторани, в тому числі ТОВ «МІЛК БАР» з початку карантинних обмежень та воєнних дій на території України:

- дефіцит персоналу через міграцію населення з України або в інші регіони України або мобілізацію переважно чоловіків, які також працювали в закладах товариства;

- зменшення чистого доходу від реалізації через скорочення кількості відвідувачів закладів – у середньому на 50% від довоєнної;

- подорожчання або недоступність деяких продуктів для кондитерської складової діяльності товариства, для виготовлення напоїв та відповідно – скорочення позицій у меню. Залежно від категорії, інгредієнти зросли в ціні закупівлі на 20–30%. Найбільш уразливі позиції – це дорогі в закупівлі риба, морепродукти, екзотичні фрукти, а також специфічні приправи, зокрема для азійських кухонь, логістика яких суттєво ускладнена через воєнні дії та непередбачуваність окремих портів України;

- неактуальність низки форматів заходів і подій, які були рентабельними до 2020-2022 рр. – корпоративних вечірок, днів народження, дитячих свят, дівич-вечорів; зменшення попиту на послуги кейтерингу;

- скорочення часу роботи ресторанів через комендантську годину, що зменшило попит на найприбутковішу складову діяльності ТОВ «МІЛК БАР» – вечері в ресторанах;

- заборона на продаж алкоголю, а згодом суворі часові обмеження. Це не дозволило відкритися закладам, які заробляли здебільшого на барі та торгівлі алкогольними напоями.

Ризики фінансування ТОВ «МІЛК БАР» мають як внутрішню природу, так і зовнішню.

Внутрішніми ризиками фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є:

1) зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через зменшення індивідуальних замовлень від фізичних осіб,

2) зменшення чистого доходу від діяльності закладів харчування через зменшення відвідувачів, через часові обмеження в діяльності,

3) зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через обмеження в асортименті під впливом здорожчання та відсутності логістики за окремими продуктами,

4) збитковість операційної та звичайної діяльності у 2022 р., що підтвержене фінансовою звітністю,

5) втрати окремих економічних зв'язків і контрагентів під впливом війни,

6) проблеми з ліквідністю та низький рівень кредитоспроможності підприємства, відсутність ліквідної застави тощо,

7) зосередження діяльності в одному напрямі та відсутність альтернативи бізнес-діяльності.

На нашу думку, ТОВ «МІЛК БАР» має потенціал розвитку через закриття окремих ресторанів конкурентів та вивільнення частини ринку. Також вартим уваги є досвід з продажем франшиз у 2023 р. за зразком Pizza Celentano Ristorante, Domino's, Львівська майстерня шоколаду, Ресторани Дмитра Борисова, Молоко від фермера, KFC, Mafia, Галя Балувана, Lviv Croissants, Перша пекарня твого міста, Сімейна пекарня, Сирне королівство, Картофан.

Станом на 2024 р. фінансування за допомогою франшизи повинно відповідати ринковій пропозиції. Так, Pizza Celentano Ristorante надає франшизу за 10000-20000 дол. США + 3% роялті, Domino's – 22 000 дол. США + 7% роялті, Львівська майстерня шоколаду – 15 000 дол. США + 8% роялті, Ресторани Дмитра

Борисова («Білий налив», «Мушка», БПШ, Dogz & Burgerz, «ГастроМаркет», Philadelphia) – 30 000 дол. США + 5% роялті, KFC – 46 900 дол. США + 11% роялті, Mafia – 10200 дол. США + 5% роялті, Lviv Croissants – 10000 дол. США + 3% роялті, Картофан – 15000 дол. США + 5% роялті [26].

Оскільки ТОВ «МІЛК БАР» не має такої мережі та ділової репутації, то франшиза може дорівнювати 10 000 дол. США та 5% роялті.

ТОВ «МІЛК БАР» працює у межах готельно-ресторанного бізнесу України, який має свої реалії функціонування та фінансування в умовах війни. У табл. 3.1 узагальнені актуальні проблеми готельно-ресторанного бізнесу, де типовими проблемами є здорожчання позицій меню, зростання витрат на оплату праці, придбання товарів та послуг, у контексті цього рекомендовано замінити інгредієнти страв та зміна на дешевші позиції меню, динамічне ціноутворення, пошук нових постачальників з лояльнішими підходами до ціноутворення, допустиме зниження якості обслуговування з наступним зменшенням собівартості та інших операційних витрат.

Таблиця 3.1

**Реалії воєнного часу: проблеми готельно-ресторанного бізнесу
України та ймовірні шляхи вирішення у поточній ситуації**

Складова	Проблема	Ймовірні шляхи вирішення
1	2	3
Матеріальна складова	<ul style="list-style-type: none"> - фізичне знищення закладів готельно-ресторанного бізнесу; - простий вільного номерного фонду; - логістика 	<ul style="list-style-type: none"> - післявоєнна відбудова; - оренда нового приміщення; - відкриття закладів ГРБ за кордоном; - орієнтація готелів на реабілітаційні послуги; - розміщення ВПО; - нетрадиційне використання площ готелю; - максимальний перехід на товари, послуги та продукти місцевих виробників
Фінансова складова	<ul style="list-style-type: none"> - здорожчання позицій меню; - зростання витрат на оплату праці, придбання товарів та послуг 	<ul style="list-style-type: none"> - заміна інгредієнтів страв; - зміна позицій меню; - залучення багатофункціонального персоналу; - динамічне ціноутворення; - пошук нових постачальників; - допустиме зниження якості обслуговування
Трудова складова	<ul style="list-style-type: none"> - дефіцит кадрів 	<ul style="list-style-type: none"> - навчання та підготовка молодих спеціалістів; - сприяння трудовій імміграції іноземців та осіб без громадянства

Продовження табл. 3.1

1	2	3
Енергетична складова	<ul style="list-style-type: none"> - бдекаут; - перебої з електро- та газопостачанням 	<ul style="list-style-type: none"> - організація опалення за допомогою твердопаливного котла; - використання геліосистем; - використання біопалива; - наявність генераторів
Інформаційна складова	<ul style="list-style-type: none"> - інформаційна війна; - морально-психологічний стан персоналу і клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> - робота над позбавленням росії права участі у конкурсах; змаганнях; рейтингах у сфері ГРБ - дати відчуття потрібності.. як персонал} так і клієнтам; - створення приємної атмосфери; що викликає ностальгію,
Безпекова складова	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність власного укриття 	<ul style="list-style-type: none"> - їжа тільки на виніс; - концентрація на доставці; - виробництво сублімованого харчування для військових; - харчуванням ЗСУ, ТРО, ДСНС, Нацполіції. медичних закладів; - проектування нових об'єктів ГРБ лише з наявністю бомбосховища; - модернізація закладів ГРБ з позиції безпеки

Джерело: [27, с.95]

Зовнішніми ризиками фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є ризики, які пов'язані з загальним економічним станом у державі та проблемами кредитування малого бізнесу. Одним із основних напрямів фінансування у період війни є розвиток кредитування, що дасть змогу як поповнити обігові кошти та відновити зруйновані основні засоби, так і використати позики для адаптації бізнесу до нових споживчих потреб чи налагодження діяльності у нових регіонах. Однак у часи економічної кризи, інфляції та воєнних ризиків різко знижується платоспроможність підприємств. І тому в часи економічного спаду замість очікуваного росту частки самофінансування спостерігається збільшення частки позичених чи залучених коштів. Перевагою використання власних джерел є те, що підприємство не несе витрат по виплаті відсотків за користування коштами, що, у свою чергу, збільшує прибутки підприємства і не надає права пайової участі у власності. При цьому недоліком використання власних джерел є обмеженість обсягу їх використання, тому варто використовувати диференційований підхід до фінансування з максимальною диференціацією.

Погоджуємося з вченими, що «розвиток кредитування мікропідприємств в умовах воєнного часу залежить від таких основних умов, як:

1) спрямованість грошово-кредитної політики Національного банку України на боротьбу монетарними методами з немонетарною інфляцією;

2) зростання кредитних ризиків, які випливають із погіршення фінансово-економічного стану мікропідприємств та непередбачуваності економічної кон'юнктури;

3) політика уряду щодо реалізації програм розвитку мікропідприємництва» [28, с. 107-108].

Внаслідок неефективної монетарної політики Національного банку України та зростання кредитних ризиків, зумовлених війною, кредитування українського мікробізнесу є недостатнім для його розвитку і протистояння викликам воєнного часу. Високі процентні ставки та відсутність передбачуваності макроекономічної кон'юнктури зумовлюють формування короткострокового портфеля кредитів мікропідприємств, де кредити строком до одного року становлять близько 70% портфеля. Відтак, державна програма «Доступні кредити 5-7-9» [29] є вдалим рішенням Кабінету Міністрів України, спрямованим на створення умов для підтримки розвитку мікробізнесу в умовах воєнного часу. Разом з тим, існуюча програма потребує вдосконалення в контексті встановлення конкретних цілей кредитування мікропідприємств, спрямованих на розвиток переробної промисловості, виробничої інфраструктури мікробізнесу, а також розвитку сімейного фермерства. В кінцевому підсумку це дасть змогу підвищити рівень розвитку місцевої економіки, збільшити кількість робочих місць і забезпечити добробут населення України.

Удосконалення фінансування ТОВ «МІЛК БАР» передбачає побудову стратегію фінансування діяльності з визначенням оптимальної структури фінансування або оптимальної структури капіталу.

«Оптимальна структура капіталу – це співвідношення між власним і позиковим капіталом, що забезпечує найбільш ефективну пропорційність між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства» [30, с. 47]. Основними

методичними підходами до вирішення проблеми оптимізації структури капіталу: 1) управління величиною ефекту фінансового левириджу (ЕФЛ); 2) мінімальна вартість залучення капіталу; 3) формування політики фінансування активів з урахуванням вартості, ризиків та умов залучення капіталу [30, с. 47].

Для можливості оптимізації структури капіталу розроблено декілька структур, які відрізняються від структури 2022 р. за пропорціями, за складом фінансування, в тому числі шляхом введення довгострокових кредитів до фінансування (підходи від першого до восьмого, табл. 3.2), шляхом введення короткострокових кредитів до фінансування (підходи від першого до п'ятого, восьмий, дев'ятий, табл. 3.2), інших видів фінансування.

Таблиця 3.2

Структура фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу

Розділ пасиву	Підходи до фінансування активів підприємства									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Власний капітал	0,33	0,25	0,3	0,35	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1
II. Довгострокові зобов'язання	0,33	0,1	0,1	0,25	0,35	0,5	0,35	0,1	0	0
III. Поточні зобов'язання, в т.ч.	0,34	0,65	0,6	0,4	0,25	0	0,05	0,2	0,2	0
Короткострокові кредити	0,25	0,40	0,40	0,20	0,10	0	0	0,05	0,10	0
Всього	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Джерело: власні розрахунки

Структура фінансування ТОВ «МІЛК БАР» безпосередньо пов'язана з розміром необхідних фінансових ресурсів. Планові показники фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу наведені у табл. 3.3, яка передбачає монетизацію планової структури фінансування та збільшення фінансування до 10 млн грн, коли власний капітал можливо збільшити до 10 млн грн, довгострокові зобов'язання у формі кредитів банків можливо збільшити до 5 млн грн, поточні зобов'язання можливо збільшити до 6,5 млн грн, в тому числі короткострокові кредити – 4 млн грн.

Таблиця 3.3

Структура фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу, тис. грн

Розділ пасиву	Підходи до фінансування активів підприємства									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Власний капітал	3300	2500	3000	3500	4000	5000	6000	7000	8000	10000
II. Довгострокові зобов'язання	3300	1000	1000	2500	3500	5000	3500	1000	0	0
III. Поточні зобов'язання, в т.ч.	3400	6500	6000	4000	2500	0	500	2000	2000	0
Короткострокові кредити	2500	4000	4000	2000	1000	0	0	500	1000	0
Всього	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000

Джерело: власні розрахунки

Перевіримо структура фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу на критерій оптимальної структури капіталу на критерій фінансового ризику. Перевірка структури фінансування за критерієм фінансового ризику, що має становити не менше 0,8, за критерієм фінансової стабільності, що має становити 0,7-0,9, за критерієм фінансової стійкості, що має становити не менше 0,5 (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Перевірка структури фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу на оптимальність

Показник	Підходи до фінансування активів підприємства									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,33	0,25	0,3	0,35	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,66	0,35	0,4	0,6	0,75	1	0,95	0,8	0,8	1
Коефіцієнт фінансового ризику	2,03	3,00	2,33	1,86	1,50	1,00	0,67	0,43	0,25	0,00

Джерело: власні розрахунки

Перевірка структури фінансування вказує, що за критерієм фінансового ризику можливо застосовувати від першого до шостого підходів, за коефіцієнтом фінансової стабільності можливо застосовувати п'ятий, восьмий і дев'ятий підходи, за критерієм фінансової стійкості доцільно застосовувати від шостого до десятого підходи.

Інші напрями оптимізації не перевірено за відсутності даних.

Отже, внутрішніми ризиками фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є: зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через зменшення індивідуальних замовлень від фізичних осіб, зменшення чистого доходу від діяльності закладів харчування через зменшення відвідувачів, через часові обмеження в діяльності, зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через обмеження в асортименті під впливом здорожчання та відсутності логістики за окремими продуктами, збитковість операційної та звичайної діяльності у 2022 р., що підтверджене фінансовою звітністю, втрати окремих економічних зв'язків і контрагентів під впливом війни, проблеми з ліквідністю та низький рівень кредитоспроможності підприємства, відсутність ліквідної застави тощо, зосередження діяльності в одному напрямі та відсутність альтернативи бізнес-діяльності. Планові показники фінансування ТОВ «МІЛК БАР» на перспективу передбачають монетизацію планової структури фінансування та збільшення фінансування до 10 млн грн.

3.2. Резерви залучення внутрішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання

Власний капітал фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є недостатнім для активного розвитку і відновлення ресторанної діяльності. Збільшення власного капіталу можливе через збільшення статутного капіталу від власників, збільшення прибутків та формування додаткового власного капіталу. Інші внутрішні джерела (продаж активів, зменшення оборотного капіталу та інші) не відіграють помітної

ролі у формуванні власних фінансових ресурсів підприємства, за умови що ТОВ «МІЛК БАР» потрібно не реалізовувати активи, а придбавати їх.

До зовнішніх джерел формування власного фінансового капіталу належать: по-перше, кошти, що формуються як за рахунок особистих внесків, так і за рахунок можливостей фінансового ринку; по-друге, кошти, що формуються у порядку розподілу й перерозподілу фінансових ресурсів у масштабах економічної системи держави; по-третє, фінансові ресурси державного та місцевого бюджетів, що використовуються на безповоротній основі; по-четверте, фінансові ресурси цільових позабюджетних фондів, що використовуються на безповоротній основі.

Збільшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю (далі – товариство, ТОВ «МІЛК БАР») можливе двома способами:

- шляхом нерозподіленого прибутку товариства (без додаткових вкладів),
- шляхом додаткових вкладів учасників.

Заборонено збільшувати статутний капітал товариства у разі: невнесення усіма учасниками товариства своїх вкладів у повному обсязі, якщо товариство володіє часткою у власному статутному капіталі.

Збільшення статутного капіталу шляхом нерозподіленого прибутку товариства (без додаткових вкладів):

1. Приймається загальними зборами учасників (3/4 голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу, якщо інше не передбачено статутом, але не менше, ніж більшість голосів).

2. Відбувається за рахунок нерозподіленого чистого прибутку товариства (всього чи частини – вирішують загальні збори учасників).

3. Склад учасників товариства і співвідношення розмірів їхніх часток у статутному капіталі не змінюються.

4. Рішення доцільно ухвалювати після розгляду питання про розподіл прибутку товариства та про виплату дивідендів за певний період (кратний кварталу, якщо інше не передбачено статутом). Рішення оформлюється письмово (протоколом або одноосібним рішенням власника).

Рекомендуємо ТОВ «МІЛК БАР»: у статуті товариства передбачити умови збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку – весь прибуток чи певна фіксована сума у відсотковому відношенні, мінімальну суму виплат як дивіденди чи в інші фонди товариства; у рішенні загальних зборів (при наявності декількох учасників товариства) передбачити збільшення статутного капіталу на рівну суму кожного учасника;

прийняти два окремих рішення загальних зборів учасників товариства: перше – про наявність прибутку за відповідний період (для внутрішнього користування та бухгалтерського обліку товариства), друге – про збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку (для подання державному реєстратору).

Учасники товариства можуть не вносити зміни до статуту товариства про розмір статутного капіталу, розмір часток та склад учасників товариства, оскільки згідно законодавства статут товариства не обов'язково повинен містити таку інформацію. Вказана інформація відображається в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР).

Збільшення статутного капіталу шляхом додаткових вкладів учасників відбувається за рішенням загальних зборів учасників (3/4 голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу, якщо інше не передбачено статутом, але не менше, ніж більшість голосів): за рахунок додаткових вкладів діючих учасників товариства, за рахунок додаткових вкладів третіх осіб.

Переважне право учасників товариства: у межах суми збільшення статутного капіталу пропорційно до частки кожного учасника у статутному капіталі.

Збільшення за рахунок додаткових вкладів третіх осіб:

– після реалізації кожним учасником свого переважного права або відмови від реалізації такого права в межах різниці між сумою збільшення статутного капіталу та сумою внесених учасниками додаткових вкладів, лише якщо це передбачено рішенням загальних зборів учасників про залучення додаткових вкладів, у якому визначаються загальна сума збільшення статутного капіталу

товариства, коефіцієнт відношення суми збільшення до розміру частки кожного учасника у статутному капіталі та запланований розмір статутного капіталу.

– можуть вноситися у негрошовій формі, грошова оцінка яких затверджується одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства.

Термін реалізації переважного права на внесення додаткового вкладу:

– для учасника: встановлюється рішенням загальних зборів учасників, але не може перевищувати одного року з дня ухвалення рішення про залучення додаткових вкладів,

– для третьої особи: протягом 6 місяців після спливу строку, встановленого для учасника, якщо рішенням загальних зборів учасників не встановлюється менший строк.

Інші строки встановлюються статутом або одностайним рішенням загальних зборів учасників, в яких взяли участь всі учасники товариства - для внесення додаткових вкладів, можливість учасників вносити додаткові вклади без дотримання пропорцій їхніх часток у статутному капіталі або право лише певних учасників вносити додаткові вклади, а також може бути виключений етап внесення додаткових вкладів лише тими учасниками товариства, які мають переважне право.

Етапи збільшення власного капіталу ТОВ «МІЛК БАР»:

I. Загальні збори учасників ухвалюють попереднє рішення про залучення додаткових вкладів, у якому визначають загальну суму збільшення розміру статутного капіталу, коефіцієнт відношення суми збільшення до розміру частки кожного учасника у статутному капіталі, запланований розмір статутного капіталу, строк для учасників для внесення додаткових вкладів, можливість або заборона для третіх осіб та/або учасників у довнесенні додаткових вкладів після реалізації або відмови від реалізації переважного права учасників, строк для третіх осіб та/або учасників для довнесення додаткових вкладів. Таке рішення є внутрішнім документом товариства, воно не потрібно подавати державному реєстратору. Лише реквізити вказаного рішення (номер, дата, короткий зміст)

ззначаються в остаточному рішенні про затвердження результатів внесення додаткових вкладів.

Рекомендуємо ТОВ «МІЛК БАР»: підписи на вказаному попередньому рішенні (всіх учасників, які проголосували за вказане рішення, або голови та секретаря зборів, якщо відповідні повноваження були їм надані такими зборами) нотаріально засвідчувати. Можливе укладення договору про внесення додаткового вкладу, за яким учасник та/або третя особа зобов'язується зробити додатковий вклад у грошовій чи негрошовій формі, а товариство - збільшити розмір його частки у статутному капіталі чи прийняти до товариства з відповідною часткою у статутному капіталі

II. Протягом одного місяця після спливу строку для внесення додаткових вкладів загальні збори учасників ухвалюють остаточне рішення про затвердження результатів внесення додаткових вкладів учасниками товариства та/або третіми особами, про затвердження розмірів часток учасників товариства та їх номінальної вартості, враховуючи фактично внесені ними додаткові вклади, та про затвердження збільшеного розміру статутного капіталу товариства. Вказане рішення подається державному реєстратору та є підставою для внесення змін до відомостей в ЄДР щодо нового розміру статутного капіталу товариства і зміни відомостей про учасників. Справжність підписів учасників на відповідному рішенні підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів.

Державна реєстрація збільшення статутного капіталу товариства Державному реєстратору потрібно подати такі документи:

- заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі (форма 2);
- документ про сплату адміністративного збору (680 грн);
- рішення загальних зборів учасників (рішення єдиного учасника) товариства з обмеженою відповідальністю про визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників (справжність підписів учасників, які голосували за

рішення про внесення змін, засвідчується нотаріально з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів);

- примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) документа, що засвідчує повноваження представника засновника (учасника) юридичної особи - у разі участі представника засновника (учасника) юридичної особи у прийнятті рішення уповноваженим органом управління юридичної особи;

- примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) довіреності на подачу документів від імені товариства для внесення змін в ЄДР (якщо документи подає представник);

- довіреність від імені юридичної особи, стосовно якої вносяться зміни в ЄДР, має бути нотаріально посвідчена.

Власне фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є недостатнім для активного розвитку і відновлення ресторанної діяльності. Збільшення власного капіталу можливе через збільшення статутного капіталу від власників, збільшення прибутків та формування додаткового власного капіталу.

3.3. Перспективи залучення зовнішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання

Хоча власні кошти залишаються основним джерелом фінансування зростання підприємств, ТОВ «МІЛК БАР» має можливість збільшити фінансування за рахунок збільшення зовнішнього фінансування до значення коефіцієнта фінансової стійкості, який розраховується відношенням власних коштів до позикових не менше.

ТОВ «МІЛК БАР» має власний капітал у розмірі 3 526,60 тис. грн, тому для забезпечення фінансової стійкості можна збільшувати позиковий капітал. Загальний розмір капіталу можливо збільшити до 10 000 тис. грн., в тому числі розділився позиковий капітал на довгострокові кредити банків та короткострокові кредити банків.

Найбільш поширеними видами кредитів для малих та середніх підприємств є такі: овердрафт, бізнес-кредит, кредитна лінія, кредит під депозит і гарантія. Перелічені кредитні послуги широко пропонуються основними комерційними банками на ринку банківських послуг для малого та середнього підприємництва (табл. 3.5).

Середня відсоткова ставка за кредитами розглянутих банків коливається в межах 18-19%, що відповідає загальній тенденції на ринку банківських послуг України. Середня ставка за кредитами у гривні для малих та середніх підприємств склала 20,8%, причому спостерігається її зростання на 2,5 п.п.

Таблиця 3.5

Характеристика кредитних продуктів для малого бізнесу трьох найбільших банків України

Банк	Кредитний продукт	Відсоткова ставка, річних
Приватбанк	Поновлювана кредитна лінія	до 19%
	Інвестиційний кредит (непоновлювана кредитна лінія до 5 років)	19%
	«Бізнес-розстрочка» (кредитна лінія для придбання та оновлення обладнання)	19%
	Гарантовані платежі постачальнику	24%
	Кредит під заставу депозиту	2%
	Овердрафт	до 18,5%
Ощадбанк	Кредит на поповнення обігових коштів	від 18,2%
	Кредит на придбання Т/З та обладнання	від 18,2%
	Овердрафт	від 19%
	Послуга «Авто-овер» (швидкий кредит)	56%
	Кредит під депозит	2,5%
	Банківські гарантії	за запитом
Укрексімбанк	Фінансування аграрного сектору	від 17,05%
	Кредит «Оборотний капітал»	від 17,05%
	Кредит «Овердрафт»	від 17,30%
	Кредит під заставу депозиту	2,5%
	Інвестиційне фінансування (фінансування основних засобів)	від 17,05%

Джерело: дані офіційних сайтів комерційних банків [31, 32, 33]

Фінансовий лізинг є ще одним важливим джерелом фінансування малим та середнім підприємствам. Згідно з законодавством України фінансовий лізинг визначається як «цивільно-правові відносини щодо зобов'язання лізингодавця

набути у власність майно (об'єкт лізингу) у постачальника і передати його у користування лізингоодержувачу на визначений строк (не менше одного року) за встановлену плату» [34]. Фактично, протягом строку дії лізингової угоди майно залишається у власності лізингодавця, яке він надає в оренду лізингоодержувачу з правом викупу такого майна із закінченням строку дії такої угоди. Об'єктами лізингу можуть бути транспортні засоби, обладнання, устаткування, будівельна та сільськогосподарська техніка тощо.

Лізингодавцями можуть бути як банки, так і спеціалізовані лізингові компанії. У другому випадку об'єкт лізингу набувається лізинговою компанією у власність або за рахунок власних коштів, або за рахунок кредиту, наданого банком-партнером. В Україні право на надання послуг з фінансового лізингу має 551 установа, з яких 280 фінансових компаній, 88 банків та 183 юридичні особи, які не є фінансовими установами.

Лізинг є зручним джерелом фінансування для суб'єктів малого та середнього підприємництва, оскільки дозволяє підприємцям оптимізувати витрати на придбання необхідного обладнання. Основною перешкодою для розвитку такого виду послуг для вітчизняних малих та середніх підприємств залишається низька обізнаність суб'єктів малого підприємництва про можливість отримання основних засобів у лізинг.

Підтримка малих та середніх підприємств державою може здійснюватися на декількох рівнях [35]. По-перше, на рівні запровадження державних програм фінансування малих та середніх підприємств. Так, нововведенням 2020 р. стала Державна кредитна програма «5-7-9%», що покликана спростити малим підприємцям доступ до банківського кредитування. У рамках програми передбачене застосування трьох відсоткових ставок, що залежать від тривалості існування бізнесу та його розміру. Переваги та умови Державної кредитної програми «5-7-9%» (табл. 3.6). Банками-кредиторами в рамках програми «5-7-9%», до яких потенційно може звернутися ТОВ «МІЛК БАР» є: АТ «Банк Кредит Дніпро», АТ «АСВІО БАНК», Пиреус Банк, Банк Львів, Кредобанк, Ощадбанк, Банк Кредит Дніпро.

Кабінет Міністрів України фактично покриває комерційним банкам різницю між звичайною (ринковою) вартістю кредиту та тією вартістю, що сплачує позичальник-учасник державної програми з кредитування. Основною ідеєю цієї програми є посилення конкурентоспроможності суб'єктів малого і мікропідприємництва та стимулювання створення нових робочих місць, в тому числі у ресторанному бізнесі.

Таблиця 3.6

Переваги та умови Державної кредитної програми «5-7-9%»

Переваги	Знижена % ставка	Здешевлення вартості кредиту для суб'єктів підприємництва завдяки наданню державної фінансової підтримки з можливістю зниження % ставки за умови створення нових робочих місць.
	Фінансування обігового капіталу	Поповнення обігового капіталу для придбання сировини, матеріалів та інших витрат, пов'язаних із господарською діяльністю підприємства.
	Інвестування в розвиток підприємства	Високий темп економічного розвитку підприємства завдяки довгостроковому фінансуванню інвестиційних потреб бізнесу
	Зручний графік погашення кредиту	Погашення кредиту рівними частинами або адаптований графік. Спеціальний графік для агробізнесу
Умови	<p>Ставки 7 та 9% можна зменшити, створюючи нові робочі місця. Так, за кожного найнятого працівника бізнес отримує знижку 0,5% річних. Проте зауважте, що ставка не може бути нижчою за 5% річних.</p> <p>Пільговий державний кредит «5-7-9» для бізнесу дають з певною метою:</p> <ul style="list-style-type: none"> • купівля та ремонт приміщень; • придбання чи модернізації основних засобів; • придбання прав інтелектуальної власності; • збільшення обігових коштів до 25% від вартості інвестиційного проекту; • рефінансування наявної заборгованості. 	

Джерело: дані офіційних сайтів комерційних банків [32, 33]

ТОВ «МІЛК БАР» рекомендовано розглянути можливість залучення коштів на умовах Державної кредитної програми «5-7-9%», підготувати пакет документів на залучення кредитів та визначити перспективи посилення фінансування основних засобів і оборотних активів за пільговими відсотковими ставками. В умовах кредитування Державної кредитної програми «5-7-9%» для ТОВ «МІЛК БАР» підходить перший та другий пункти: купівля та ремонт приміщень; придбання чи модернізації основних засобів.

По-друге, на рівні посилення кредитної співпраці з міжнародними організаціями з метою залучення іноземних інвесторів для запровадження програм підтримки малих підприємств. Фактично, найбільшим джерелом фінансування малого бізнесу в Україні вже тривалий час є програми підтримки малого і середнього підприємництва міжнародних організацій. Кредиторами у цих ініціативах є такі міжнародні організації, як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Німецький державний банк розвитку (KfW) і створений за його участю Німецько-український фонд (НУФ), Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ), Western NIS Enterprise Fund та інші. Основні мови кредитування малого підприємництва за участі міжнародних установ та фондів узагальнено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Умови кредитування малого підприємництва за участі міжнародних установ та фондів

Умови кредитів	WNISEF	ЄІБ	ЄІБ+ЄІФ	НУФ
1	2	3	4	5
Попередні умови	<ul style="list-style-type: none"> • не менше 50% працівників - соціально незахищені верстви населення (інваліди, ветерани та постраждали від збройних конфліктів, ВПО, тощо); • від 10% чистого прибутку підприємство передає на вирішення соціальних питань, працевлаштовує соціально незахищені верстви населення (менше 50% працівників); • від 20% чистого прибутку підприємство передає на вирішення соціальних проблем. 	Кредити на розвиток бізнесу. Пріоритетні напрямки кредитування: агросектор, промисловість, послуги		Фізичні особи-підприємці (ФОП) Мікропідприємства (не більш ніж 20 постійних працівників) Малі підприємства (не більш ніж 250 постійних працівників) Середні підприємства (не більш ніж 500 постійних працівників) Фінансування виробництва, сфери послуг, сільського господарства, торгівлі (тільки для ФОП та мікропідприємств)

Продовж. табл. 3.7

1	2	3	4	5
Сума кредиту	10000 - 100000 дол США	до 12500000 євро	до 5 000 000 євро (або еквівалент в гривні/доларах США)	Максимальний обсяг кредиту: 25000 євро (для ФОП та мікропідприємств) 100000 євро (для малих підприємств) 250000 євро (для середніх підприємств)
Строк кредиту	до 3 років	24 - 60 місяців	на поповнення обігових коштів - від 6 місяців до 36 місяців; на створення/придбання основних засобів від 6 до 60 місяців	3 роки (для фінансування обігового капіталу); 5 років (для фінансування інвестицій в основні засоби)
Відсоткова ставка	від 5% річних	в національній валюті: знижена на 1,25% річних від стандартної; в іноземній валюті: знижена на 0,5% річних від стандартної	за домовленістю	для діючих кредитів, які переводяться на програму НУФ: мінус 0,5% річних від діючої процентної ставки; для нових кредитів: мінус 1% річних;
Забезпечення	депозит фонду WNISEF, транспорт, нерухомість, обладнання	за домовленістю	70% кредиту забезпечено гарантією ЄІБ 30% від суми кредиту - заставою/іпотекою рухомого та/або нерухомого майна	за домовленістю

Джерело: [36, с. 190]

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та ПриватБанк уклали угоду за програмою розподілу ризиків (Risk Sharing Program) для кредитування мікро-, малих, середніх та великих підприємств, а також грантову програму «Конкурентоспроможність малих та середніх підприємств у країнах Східного партнерства» (КМСП у країнах СП) для мікро-, малих та середніх підприємств, що фінансується коштом Європейського Союзу в рамках Ініціативи EU4Business. Згідно з умовами програми розподілу ризиків забезпеченням за кредитами

виступатиме покриття ризиків із боку ЄБРР у розмірі до 50% від суми кредиту. Перевагою грантової програми «КМСП у країнах СП» є надання грантів мікро-, малим та середнім підприємствам у розмірі до 30% від суми фінансування успішно реалізованого інвестиційного проекту з придбання основних засобів.

Зважаючи на розвиток діджиталізації, все більшого поширення набувають нові види фінансування, зокрема краудфандинг і краудлендинг. Так, краудфандинг – це процес акумулювання капіталу для певного проекту за рахунок невеликих грошових внесків значної кількості інвесторів – фізичних осіб. Збір грошових коштів відбувається на спеціалізованих онлайн-платформах, а інвестором може бути будь-яка особа, що має доступ до мережі Інтернет.

Краудфандинг може передбачати як безоплатну фінансову допомогу, так і надання позик під певний відсоток або навіть участь інвесторів у капіталі ініціатора проекту. Якщо мова йде про позики, то така форма краудфандингу називається краудлендинг. Розрізняють два підвиди краудлендингу - peer-to-peer (P2P) кредитування і peer-to-business (P2B) кредитування. P2P- кредитування означає, що кредитна угода укладається виключно між фізичними особами, без залучення фінансових посередників. У випадку P2B-кредитування, позичальником виступає бізнес, і як правило, це суб'єкти малого підприємництва. Краудлендинг вважається ефективнішим, ніж традиційні види фінансування, оскільки дозволяє значно спростити і скоротити процес ухвалення кредитних заявок на противагу бюрократизованому банківському кредитуванню.

З точки зору позичальника, краудфандинг має як переваги, так і недоліки. Основними перевагами для позичальника є те, що краудфандинг - це дешевший вид фінансування порівняно з традиційним банківським кредитом; існує вища вірогідність швидко зібрати необхідну суму грошей, оскільки до краудфандингу залучається велика кількість інвесторів. Крім того, з'являється можливість одразу забезпечити себе клієнтами - майбутніми споживачами розробленого продукту. Проте, існує загроза втрати довіри інвесторів у випадку, якщо проект виявиться неуспішним, або отриманий результат не відповідатиме очікуванням.

Досить часто малі підприємці звертаються й до мікрофінансування. Особливістю мікрофінансування є те, що всі виконувані транзакції не дуже великими за обсягами (50 - 500 дол США) і розрахованими на дрібних підприємців, у яких зазвичай немає можливості звертатися до традиційних фінансових установ. Наразі для таких мікропідприємств пропонуються й інші фінансові послуги, зокрема, страхування.

Для розширення діяльності, а також запровадження проектів розвитку, малих та середніх підприємств потребують додаткових фінансових ресурсів. Найбільш поширеними є такі види фінансування малих та середніх підприємств як традиційний банківський кредит, фінансовий лізинг, державні програми підтримки та розвитку бізнесу та аналогічні програми міжнародних організацій, краудфандинг і краудлендинг, а також мікрофінансові послуги. У результаті з'ясовано, що державні та міжнародні кредитні програми підтримки малого та середнього підприємництва є найбільш прийнятними за такими критеріями, як ціна, строк фінансування, гнучкість, відсутність значних вимог до позичальника, надання додаткових послуг, а також доступність. Своєю чергою, банківський кредит, фінансовий лізинг, краудфандинг і мікрокредитування поступаються за деякими критеріями, зокрема, за ціною та завищеними вимогами до позичальників.

Отже, сьогодні на ринку фінансових послуг України наявна значна кількість послуг з фінансування діяльності малих підприємств, до яких належить ТОВ «МІЛК БАР», але важливим є подальший розвиток якості та стандартів надання таких послуг, сприяння запровадженню новітніх видів послуг (як, наприклад, краудфандинг і краудлендинг) для задоволення потреб малих та середніх підприємств у зовнішньому фінансуванні.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено сутність фінансування суб'єктів господарювання через фінансову діяльність як залучення фінансових ресурсів суб'єктом господарювання шляхом використання оптимального співвідношення різних фінансових джерел, з метою забезпечення ефективної діяльності. У процесі формування та ефективного використання фінансування відбувається вирішення наступних завдань: виявлення найефективнішого джерела фінансування; визначення оптимального співвідношення джерел фінансування відповідно до критеріїв, які визначає керівництво суб'єкта господарювання пріоритетними; забезпечення прибутковості фінансово-господарської діяльності та недопущення перевищення витрат на формування фінансових ресурсів над прибутками від використання фінансових ресурсів; налагодження взаємовигідних відносин з постачальниками, субпідрядниками та інвесторами щодо надання товарів, послуг та фінансових ресурсів; забезпечення безперервного фінансування фінансово-господарської діяльності та забезпечення безперервності діяльності, недопущення порушення виробничого циклу через відсутність фінансування суб'єкта господарювання; налагодження і реалізація на постійній основі фінансового планування та прогнозування, аналізу та контролю виробничо-господарської діяльності тощо.

2. Визначено основні форми фінансування, які поділяються залежно від цілей фінансування, за джерелами надходження капіталу, за правовим статусом капіталодавців щодо підприємства, за терміном залучення фінансування.

3. Визначено методичні основи оцінки фінансування суб'єктів господарювання у системі оцінки фінансового стану: оцінка динаміки і структури фінансування за відносними показниками (коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів), оцінка джерел фінансування з розподілом за видами фінансування (власний оборотний капітал, робочий капітал,

поточний позиковий капітал) та іншими ознаками, визначення вартості фінансування.

4. Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «МІЛК БАР» у 2020-2022 р., виявлено позитивні зміни: покращення ліквідності і платоспроможності, , виявлено негативні зміни: збитковість операційної діяльності та загальний збиток у 2022 р., зменшення рентабельності реалізації товарів і послуг, зменшення коефіцієнта реальної вартості майна, збільшення розмірів дебіторської заборгованості та перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською заборгованістю.

5. Проведено аналіз динаміки джерел фінансування та підходів до фінансування. ТОВ «МІЛК БАР» має досить високий рівень власного капіталу та поточні зобов'язання у рази менші від власного капіталу. Але визначено, що коефіцієнт фінансової стабільності та коефіцієнт фінансової незалежності має однакові значення, а коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів дорівнював нулю через відсутність довгострокових зобов'язань. Для підприємства рекомендовано розглянути можливість залучення довгострокових кредитів для розвитку бізнесу, це покращить значення коефіцієнтів структури джерел фінансування.

6. Власний оборотний капітал і робочий капітал підприємства суттєво зросли протягом 2021 р., що свідчить про збільшення рівня фінансування основної діяльності власними коштами, і, відповідно, про зменшення операційних ризиків. Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом був вищим за рекомендоване нормативне значення починаючи з 2021 р. і зростав протягом 2022 року, коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом демонструє позитивну динаміку, що свідчить про підвищення ефективності політики фінансування оборотних засобів. Підприємство дотримується консервативного підходу у фінансуванні активів у 2021-2022 рр. проти агресивного підходу у 2020 р.

7. Ідентифіковано ризики та проблеми фінансування суб'єкта господарювання: внутрішніми ризиками фінансування ТОВ «МІЛК БАР» –

зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через зменшення індивідуальних замовлень від фізичних осіб, зменшення чистого доходу від діяльності закладів харчування через зменшення відвідувачів, через часові обмеження в діяльності, зменшення чистого доходу від реалізації основної продукції через обмеження в асортименті під впливом здорожчання та відсутності логістики за окремими продуктами, збитковість операційної та звичайної діяльності у 2022 р., що підтверджене фінансовою звітністю, втрати окремих економічних зв'язків і контрагентів під впливом війни, проблеми з ліквідністю та низький рівень кредитоспроможності підприємства, відсутність ліквідної застави тощо, зосередження діяльності в одному напрямі та відсутність альтернативи бізнес-діяльності.

8. Визначено резерви залучення внутрішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання на основі планових показників фінансування ТОВ «МІЛК БАР» та збільшення фінансування до 10 млн грн. Власний капітал фінансування ТОВ «МІЛК БАР» є недостатнім для активного розвитку і відновлення ресторанної діяльності. Збільшення власного капіталу можливе через збільшення статутного капіталу від власників, збільшення прибутків та формування додаткового власного капіталу.

9. Обґрунтовано пропозиції щодо залучення зовнішніх джерел до фінансування суб'єктів господарювання, в тому числі розділився позиковий капітал на довгострокові кредити банків та короткострокові кредити банків. ТОВ «МІЛК БАР» рекомендовано розглянути можливість залучення коштів на умовах Державної кредитної програми «5-7-9%», підготувати пакет документів на залучення кредитів та визначити перспективи посилення фінансування основних засобів і оборотних активів за пільговими відсотковими ставками. В умовах кредитування Державної кредитної програми «5-7-9%» для ТОВ «МІЛК БАР» підходить перший та другий пункти: купівля та ремонт приміщень; придбання чи модернізації основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брунько П. В. Теоретичні засади фінансування будівельних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 17. С. 66-73.
2. Financing Definition Investopedia. URL: <http://www.investopedia.com/terms/f/financing.asp>
3. Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М., Юркевич А.І. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англійський тлумачний словник). Тернопіль: Економічна думка, 2000. 591 с.
4. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
5. Дудник О.В. Уточнювальне означення понять «фінансування» та «інвестування» в сільському господарстві. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Вип. 125. Харків: ХНТУСГ. 2012 URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/20.pdf
6. Забарна Е.М., Кула М.В. Сучасні тенденції фінансування розвитку підприємств. *Вісник Сумського державного університету. Сер.: Економіка*. 2013. № 2. С. 64-72
7. Момот Т.В., Сисоєв Д.В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансова діяльність підприємств» (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит»). Х.: ХНУМГ, 2013. 106 с.
8. Сафонов Ю. М., Кравець В.Р., Олюха В.Г. Економіко-правові основи капітального будівництва: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2014 236 с.
9. Свистун Л. А. Підходи до фінансового забезпечення діяльності малих підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. №6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/52.pdf. (дата звернення: 14.12.2021).
10. Щербань О.Д., Коновал А.В. Механізм формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 554-559

11. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

14. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / за заг. ред. О. О. Терещенка. К. : КНЕУ, 2006. 312 с.

15. Коваль Н. І. Історичні передумови становлення та розвитку фінансової діяльності. URL: <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/9631.pdf>

16. Томашук І.О., Терещук С.М., Салькова І.Ю. Теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 27 С. 345-349.

17. Шишкіна О. В., Баранець А. А. Дослідження сутності фінансової діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. *Фінансові дослідження*. 2017. No 1 (2). С. 186- 195.

18. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

19. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

20. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15?find=1&text=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%B3%D0%B0%D1%86#w1_33

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Мінфіна від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

22. Носань Н., Мартінович В. Альтернативні форми фінансування суб'єктів малого підприємництва: перспективи використання в Україні. *Економіка та суспільство*. 2020. № 21. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/32>

23. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. К., 2014. 320 с.

24. Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2020-%D0%BF#Text>

25. Собченко (Кінецьва) Т. С., Соскіда Ю. М. Аналітична оцінка фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Регіонська економіка та управління*. 4(17), жовтень 2017. С. 96-100.

26. ТОП Франшизи 2024: найкращі франшизи в Україні. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/top-franshizi-2023:-najvidnishi-franshizi-v-ukrayini>

27. Моргулець О. Б., Нищенко О. В. Готельно-ресторанний бізнес України У довоєнний, воєнний та післявоєнний період. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. №8. С. 88-96.

28. Забчук Г., Іващук .О., Сенів Б. Проблеми кредитування мікропідприємств України в умовах воєнного стану. *Світ фінансів*. 2023. № 1(74). С. 104-116

29. Державна кредитна програма «Доступні кредити 5-7-9%» URL: <https://5-7-9.gov.ua/>.

30. Макаренко Ю. П., Клименко Д. О. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 45–49.

31. Ощадбанк - Фінансування малого та середнього бізнесу. URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/business/finansuvannya-biznesu>.

32. ПриватБанк. Послуги для бізнесу URL: <https://privatbank.ua/business>.

33. Укрексімбанк – Кредити клієнтам МСБ. URL: <https://www.eximb.com/ua/business/klientam-msb/msb-kredyty/>.

34. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 04.02.2021 № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

36. Версаль Н. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих та середніх підприємств в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. №1. С. 182–194.

Додаток А

Таблиця А.1. Визначення поняття фінансування підприємств

№	Автор	Поняття	Визначення
1.	Investopedia	Фінансування	Фінансування - акт виділення фінансових засобів для здійснення ділової активності, придбання товарів або вкладення капіталу. Фінансування включає велику різноманітність методів якими бізнес-структури можуть користуватися, щоб отримати фінансові ресурси. Такими методами можуть бути в тому числі IPO та банківське кредитування [21]
2.	Алексеенко А.М.	Фінансування	Фінансування передбачає надання капіталів і залучення інвестицій (капіталовкладень) для втілення (реалізації) певного проекту [1]
3.	Данілов О.Д.	Фінансування	Фінансування як залучення необхідних коштів для покриття потреби підприємства в основному і оборотному капіталі [3, с. 7]
4.	Дудник О.В.	Фінансування	Фінансування слід розглядати, як виділення високоліквідних активів для придбання необхідних ресурсів для забезпечення виконання поставленої цілі. Отримання прибутку не є обов'язковим [4, с. 2]
5.	Забарна Е.М.	Фінансування	Фінансування підприємств трактується як система з п'яти елементів: самофінансування; пряме фінансування через механізми ринку капіталів; банківське кредитування; бюджетне фінансування; взаємне фінансування господарюючих суб'єктів [5, с. 64]
7.	Момот Т.В.	Фінансування	Мобілізація підприємством необхідних для виконання поставлених перед ним планових завдань фінансових ресурсів називається фінансуванням [11, с. 12]. Момот Т. В. наголошує на тісному зв'язку поняття фінансування та фінансова діяльність підприємства. Науковець виділяє фінансування як окрему категорію фінансового менеджменту [11, с. 12]. У такому випадку до фінансування необхідно відносити залучення капіталу, зв'язок з інвесторами, зв'язок з кредиторами, фінансову структуру капіталу, забезпечення поточної ліквідності та платоспроможності, управління розподілом та використанням прибутку, управління кредиторською заборгованістю та дивідендну політику
7.	Сафонов Ю.М.	Фінансування капітальних вкладень	Фінансування капітальних вкладень, яке являє собою забезпечення фінансовими ресурсами витрат на відтворення основних фондів. Науковець стверджує, що формування джерел фінансування капітальних вкладень здійснюється двома методами: безповоротним (метод фінансування) і поворотним (метод кредитування). [17, с. 57]. Таким чином, Сафонов Ю.М. виокремлює два методи формування фінансових ресурсів підприємства: фінансування та кредитування

Джерело:

Додаток Б

Таблиця Б.1. Джерела та форми фінансування поточної діяльності та інвестиційно-інноваційного розвитку малих підприємств

Джерела та форми фінансування малих підприємств		Напрямок використання	
Внутрішні джерела фінансування			
1.	Само фінансування (виступає основою започаткування й розвитку бізнесу)	чистий прибуток;	Ф/Р
		амортизаційні відрахування;	Ф/Р
		страхові суми відшкодування збитків;	Ф
		імобілізовані надлишки основних та обігових коштів, нематеріальних активів тощо.	Ф
Зовнішні джерела фінансування			
2.	Пайове фінансування (акціонування)	залучення коштів на фінансування проекту шляхом випуску акцій.	Р
3.	Бюджетне фінансування (у рамках державних цільових програм і фінансової підтримки)	часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами;	Ф/Р
		надання гарантії та поруки за кредитами;	Ф/Р
		надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;	Ф/Р
		надання позик на впровадження нових технологій;	Р
		компенсація видатків на розвиток кооперації між МСБ та великими підприємствами;	Ф
		фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій тощо.	Р
4.	Кредитне фінансування	банківський кредит,	Ф/Р
		облігаційні позики,	Ф/Р
		інвестиційний кредит,	Р
		товарний кредит та факторинг	Ф
5.	Лізинг	майнові відносини, що виникають при передачі предмета лізингу (рухомого і нерухомого майна) в тимчасове користування на основі його придбання і здачу в довгострокову оренду	Ф/Р
6.	Фінансування за участі міжнародних фінансових інституцій	фінансування проектів від ЄБРР, ЄІБ, НУФ, міжнародними та регіональними банками розвитку, фінансування проектів за участю експортно-кредитних агентств (ЕКА) та ін.	Ф/Р
7.	Фінансування за рахунок коштів ЄС (грантове фінансування)	кредити на спорудження та реконструкцію об'єктів, які становлять інтерес для країн ЄС;	Р
		підтримка проектів, які забезпечують значний внесок в економічне зростання і зайнятість в Європі;	Р
		підтримка інноваційних підприємств (у т.ч. мікропідприємств), особливо на стадії стартапу чи виходу на нові ринки.	Ф/Р
8.	Венчурне фінансування	фінансування ризикових (інноваційних) проектів або фінансування новостворюваних інноваційних компаній (Startup);	Ф/Р

		фінансування ранньої стадії розвитку інноваційних підприємств зі значним потенціалом комерціалізації, а також пізніших стадій зростання і розвитку підприємств з метою отримання у подальшому вигоди шляхом продажу підприємства стратегічному інвесторові або через IPO;	Р
		довгострокові фінансові інвестиції з високим рівнем ризику в акції новостворюваних малих інноваційних компаній у сфері високих технологій задля їх розвитку й розширення, з метою отримання прибутку від приросту вартості вкладених коштів.	Р
9.	Краудфандинг	об'єднання зусиль людей, які спрямовують свої кошти для підтримки та реалізації проектів перспективних інноваторів.	Р

Джерело: [9]

Додаток В

J0901107 Фінансова звітність малого підприємства

ТОВ «МЛК БАР». 2020 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	0.00
накопичена амортизація	1002	0.00	0.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	0.00
Основні засоби:	1010	3 205.70	2 959.20
первісна вартість	1011	4 498.70	6 037.20
знос	1012	1 293.00	3 078.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	3 205.70	2 959.20
II. Оборотні активи Запаси:	1100	427.40	793.50
у тому числі готова продукція	1103	308.90	537.20
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	480.40	487.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	190.20	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 161.30	1 081.90
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	274.60	25.90
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	117.60	46.40
Усього за розділом II	1195	2 651.50	2 434.70
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	5 857.20	5 393.90

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000.00	1 175.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 613.40	1 610.20
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	3 613.40	2 785.20
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00
товари, роботи, послуги	1615	837.90	385.20
розрахунками з бюджетом	1620	289.40	130.50
у тому числі з податку на прибуток	1621	188.40	85.70
Інші поточні зобов'язання	1690	1 116.50	2 093.00
Усього за розділом III	1695	2 243.80	2 608.70
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	5 857.20	5 393.90

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19 888.70	38 778.50
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	8 466.60	23 725.30
Інші операційні доходи	2120	0.00	809.90
Інші операційні витрати	2180	10 942.70	13 249.70
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	3.10	0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19 888.70	39 588.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	19 412.40	36 975.00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	476.30	2 613.40
Податок на прибуток	2300	85.70	470.40
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	390.60	2 143.00

Джерело https://clarity-project.info/edr/38866006/finances?current_year=2020

Ю901107 Фінансова звітність малого підприємства

ТОВ «МЛК БАР». 2022 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Основні засоби:	1010	1 912.30	1 214.50
первісна вартість	1011	6 782.80	7 045.20
знос	1012	4 870.50	5 830.70
Усього за розділом I	1095	1 912.30	1 214.50
II. Оборотні активи Запаси:	1100	723.10	295.50
у тому числі готова продукція	1103	487.00	125.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 682.30	1 316.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	69.10	21.20
у тому числі з податку на прибуток	1136	15.90	1.20
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 079.30	1 019.30
Гроші та їх еквіваленти	1165	42.90	19.00
Інші оборотні активи	1190	40.00	135.70
Усього за розділом II	1195	3 636.70	2 807.00
Баланс	1300	5 549.00	4 021.50

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 175.00	1 175.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 423.40	2 351.60
Усього за розділом I	1495	4 598.40	3 526.60
товари, роботи, послуги	1615	78.50	43.80
розрахунками з бюджетом	1620	158.00	22.60
Інші поточні зобов'язання	1690	714.10	428.50
Усього за розділом III	1695	950.60	494.90
Баланс	1900	5 549.00	4 021.50

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	593.90	1 693.80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	290.30	586.10
Інші операційні доходи	2120	3 670.00	10 547.10
Інші операційні витрати	2180	4 621.70	11 476.20
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	4 263.90	12 240.90
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	4 912.00	12 062.30
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-648.10	178.60
Податок на прибуток	2300	32.20	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-648.10	146.40

Джерело: https://clarity-project.info/edr/38866006/finances?current_year=2022

Додаток Г

Таблиця Г1. Показники аналітичної оцінки фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва

Показник	Методика розрахунку[25]	
Аналіз майнового становища		
Власні оборотні кошти	Оборотні активи - Короткострокові зобов'язання Ф. 1 р. 1195 - Ф. 1 р. 1695	2020: 2785,2-2959,2=-174 2021: 4598,4-1491,3=2686,1 2022: 3526,6-1214,5=2312,1
Коефіцієнт реальної вартості майна	(Основні кошти + Запаси) / Активи (Ф. 1 р. 1095+ Ф. 1 р. 1100)/ Ф. 1 р. 1900	2020: (2959,2+793,5)/5393,9 = 0,70 2021: (1912,3+723,1)/5549 = 0,47 2022: (1214,5+295,5)/4021,5 = 0,38
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Власні обігові кошти / Оборотні активи (Ф. 1 р. 1495- Ф. 1 р. 1095) /Ф. 1 р. 1195	2020: -174/2785,2=-0,07 2021: 2686,1/4598,4=0,74 2022: 2312,1 /3526,6=0,82
Аналіз фінансової стійкості		
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Баланс (Ф. 1 р. 1495+ Ф. 1 р. 159)5/ Ф. 1 р. 1900	2020: 2575,20/5393,90=0,52 2021: 4598,40/5549,00=0,83 2022:3526,60/4021,50=0,88
Чисті активи	Активи, до розрахунку - Зобов'язання до розрахунку Ф. 1 р. 1900- Ф. 1 р. 1695	2020: 5393,90-2959,2=2785,20 2021: 5549,00-1491,3=4598,40 2022: 4021,50-1214,5=3526,60
Коефіцієнт фінансової активності	Довгострокові та короткострокові зобов'язання / Власний капітал (Ф. 1 р. 1695 + Ф. 1 р. 1595) /Ф. 1 р. 1495	2020: 2959,2/ 2575,20= 0,94 2021: 1491,3/ 4598,40 =0,21 2022: 1214,5/ 3526,60= 0,14
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи Ф. 1 р. 1495/ Ф. 1 р. 1900	2020: 2575,20/ 5393,9 = 0,52 2021: 4598,40 /5549 = 0,83 2022: 3526,60/ 4021,5 =0,88
Аналіз рентабельності		
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Активи організації Ф. 2 р. 2350/ Ф. 1 р. 1900	2020: 390,6/ 5393,9= 0,07 2021: 146,4 / 5549= 0,03 2022: -648,1/ 4021,5 =-0,16
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічний розмір власного капіталу Ф. 2 р. 2350/ (Ф. 1 р. 1495+ Ф. 1 р. 1495)	2020: 390,6 / 2575,20= 0,14 2021: 146,4 / 4598,40=0,03 2022: -648,1/ 3526,60=-0,18
Рентабельність послуг	Прибуток від продажу / Виручка (Ф. 2 р. 2000- Ф. 2 р. 2050)/Ф. 2 р. 2000	2020: (19888,7-8466,6)/ 19888,7= 0,57 2021: (1693,8-586,1)/ 1693,8=0,65

		2022: (593,9-290,3)/ 593,9=0,51
Рентабельність основної діяльності	Прибуток від продажу / Повна собівартість (Ф. 2 р. 2000- Ф. 2 р. 2050)/Ф. 2 р. 2050	2020: (19888,7-8466,6)/ 8466,6= 1,35 2021: (1693,8-586,1)/ 586,1=1,89 2022: (593,9-290,3)/ 290,3=1,05
Аналіз ліквідності та платоспроможності		
Аналіз абсолютної ліквідності	Найбільш ліквідні активи / Найбільш термінові зобов'язання Ф. 1 р. 1165/Ф. 1 р. 1695	2020: 25,9/2785,2=0,01 2021: 42,9/4598,4=0,05 2022: 19 /3526,6=0,04
Аналіз швидкої ліквідності	Найбільш ліквідні активи + дебіторської заборгованість / Найбільш термінові зобов'язання (Ф. 1 р. 1165+Σр.1125-р.1155)/Ф. 1 р. 1695	2020: (25,9+487+1081,90)/2785,2=0,66 2021: (42,9+1682,30+69,10+1079,30)/4598,4=3,51 2022: (19+1316,3+21,20+1019,30) /3526,6=4,07
Аналіз поточної ліквідності	Оборотні активи / Найбільш термінові зобов'язання Ф. 1 р. 1195/Ф. 1 р. 1695	2020: 2434,70/2785,2=0,93 2021: 3636,70/4598,4=3,83 2022: 2807,00 /3526,6=5,67
Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості		
Рівень дебіторської заборгованості	Дебіторської заборгованість / Оборотні активи Ф. 1 Σр.1125/Ф. 1 р. 1195	2020: 487/2785,2=0,20 2021: 1682,30/4598,4=0,46 2022: 1316,3 /3526,6=0,47
Рівень кред. Заборгованості	Кред. заборгованість / Оборотні активи Ф. 1 р. 1615/Ф. 1 р. 1195	2020: 385,2/2785,2=0,16 2021: 78,5/4598,4=0,02 2022: 43,8/3526,6=0,02

Таблиця Г2. Аналіз структури джерел фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показники	2020	2021	2022	Алгоритм розрахунку	Розрахунок
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,07	4,84	7,13	Власний капітал/ Позиковий капітал Ф. №1 р.1495 /(Ф.№1 р.1595+р.1695)	2020: 2785,20/2 608,70 = 1,07 2021: 4 598,40/ 950,6= 4,84 2022: 3 526,60/ 494,9= 7,13
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,52	0,83	0,88	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) Валюта балансу (Ф. №1 р.1495 + р.1595) / Ф. №1 р. 1900	2020: 2785,20/ 5 393,90= 0,52 2021: 4 598,40/ 5 549,00=0,83 2022: 3 526,60/ 4 021,50=0,88
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,52	0,83	0,88	Власний капітал /Валюта балансу Ф. №1 р. 1495 / Ф. №1 р.1900	2020: 2785,20/ 5 393,90= 0,52 2021: 4 598,40/ 5 549,00=0,83 2022: 3 526,60/ 4 021,50=0,88
Коефіцієнт фінансової залежності	0,48	0,17	0,12	Позиковий капітал /Валюта балансу (Ф.№1 р..1595+р.1695+р.1700) Ф. №1 р.1900	2020: 2 608,70/ 5 393,90= 0,48 2021: 950,6 / 5 549,00=0,17 2022: 494,9/ 4 021,50=0,12
Коефіцієнт фінансового ризику	0,94	0,21	0,14	Позиковий капітал/ Власний капітал (Ф.№1 р..1595+р.1695+р.1700)/ Ф. №1 р.1495	2020: 2 608,70/ 2785,20= 0,94 2021: 950,6 / 4 598,40=0,21 2022: 494,9/ 3 526,60=0,14
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,00	0,00	Довгострокові зобов'язання/ Довгостроковий капітал Ф. №1 р.1595 / (Ф. №1 р.1495+р.1595)	2020: 0/ 2785,20= 0 2021: 0/4 598,40 =0 2022: 0/ 3 526,60=0

Таблиця Г3. Аналіз самофінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показники	2020	2021	2022	Алгоритм розрахунку	Розрахунок
Чистий прибуток, тис. грн	390,6	146,4	-648,1	Ф2 р. 2350	2020: 390,60 2021: 146,40 2022: -648,10
Амортизаційні відрахування, тис. грн	1785	1792,5	960,2	Ф1 р. 1012кін- Ф1 р. 1012поч	2020: 3078-1293=1785 2021: 4870,50-3078=1792,50 2022: 5830,70-4870,50=960,20
Потреба у фінансуванні виробничо-господарського потенціалу, тис. грн	8 466,60	586,10	290,30	Ф2 р. 2050	2020: 8466,60 2021: 586,10 2022: 290,30
Потреба у фінансуванні соціальних витрат, тис. грн	0,00	0,00	0,00		
Потреба в грошових коштах на споживання, тис. грн	10 942,70	11 476,20	4 621,70	Ф2 р. 2180	2020: 10 942,70 2021: 11 476,20 2022: 4 621,70
Коефіцієнт самофінансування	0,11	0,16	0,06	(Ф2 р. 2350+ Ф1 р. 1012кін- Ф1 р. 1012поч)/ Ф2 р. 2180	2020: (390,60+1785)/(8466,60+10942,70) =0,11 2021: (146,40+1792,5)/(586,10+11476,20) =0,16 2022: (-648,10+960,20)/(290,30+4671,7) =0,06

Таблиця Г4. Аналіз способів фінансування ТОВ «МІЛК БАР»

Показники	2020	2021	2022	Алгоритм розрахунку	Розрахунок
Власний оборотний капітал, тис. грн	-174	2686,1	2312,1	Оборотні активи - Короткострокові зобов'язання Ф. 1 р. 1195 - Ф. 1 р. 1695	2020: 2785,2-2959,2=-174 2021: 4598,4-1491,3=2686,1 2022: 3526,6-1214,5=2312,1
Робочий капітал, тис. грн	-174	2686,1	2312,1	Власний оборотний капітал + Довгострокові зобов'язання Ф. 1 р. 1195 - Ф. 1 р. 1695 + Ф. 1 р. 1595	2020: 2785,2-2959,2=-174 2021: 4598,4-1491,3=2686,1 2022: 3526,6-1214,5=2312,1
Поточний позиковий капітал, тис. грн	2608,7	3636,7	2807	Поточний позиковий капітал Ф. №1 р. 1695	2020: 2 608,70 2021: 950,60 2022: 494,90
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,07	0,74	0,82	Оборотні активи - Короткострокові зобов'язання / Оборотні активи (Ф. 1 р. 1195 - Ф. 1 р. 1695) / Ф. 1 р. 1195	2020: (2785,2-2959,2)/2785,2=-0,07 2021: (4598,4-1491,3)/4598,4=0,74 2022: (3526,6-1214,5)/3526,6=0,82
Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом	-0,07	0,74	0,82	(Оборотні активи - Короткострокові зобов'язання + Довгострокові зобов'язання) / Оборотні активи (Ф. 1 р. 1195 - Ф. 1 р. 1695+ Ф. 1 р. 1595) / Ф. 1 р. 1195	2020: (2785,2-2959,2)/2785,2=-0,07 2021: (4598,4-1491,3)/4598,4=0,74 2022: (3526,6-1214,5)/3526,6=0,82

Додаток Д
Перевірка структури фінансування ТОВ «МЛК БАР» на перспективу на оптимальність

Показник	Підходи до фінансування активів підприємства									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Власний капітал	0,33	0,25	0,3	0,35	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1
II. Довгострокові зобов'язання	0,33	0,1	0,1	0,25	0,35	0,5	0,35	0,1	0	0
III. Поточні зобов'язання	0,34	0,65	0,6	0,4	0,25	0	0,05	0,2	0,2	0
Коефіцієнт фінансової стійкості (дорівнює частці власного капіталу)	0,33	0,25	0,3	0,35	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1
Коефіцієнт фінансової стабільності (дорівнює частці власного капіталу і довгострокових зобов'язань)	0,66	0,35	0,4	0,6	0,75	1	0,95	0,8	0,8	1
Коефіцієнт фінансового ризику (відношення позикового капіталу до власного капіталу)	2,03	3,00	2,33	1,86	1,50	1,00	0,67	0,43	0,25	0,00